

INSPIR

Programma Creatieve Economie Rotterdam editie 2009 / 2010

inspired by rotterdam #3

samenwerken
ondernemen
ontmoeten
ervaren

INHD

03	Voorwoord
04	Free Gaming
06	Katendrecht
08	RDM Campus
12	Urban Country Club
14	Wandschappen
16	Numoon
18	Men At Work
20	Vincent Kneefel
24	Architectsinstituut Rotterdam
26	Klushuis
28	Rotterdam Media Commission
30	De Schiecentrale
33	World Music & Dance Centre
36	Epic Entrum
38	Creatief omgaan met de creatieve economie
40	Freewheelers
42	De Machinist
44	Rotterdam Image Bank
45	Made in Rotterdam
46	Colofon

WWW.CREATIVITYSTARTSHERE.NL

VRWRD

Voor je ligt het derde nummer van INSPR, het magazine voor de creatieve geesten in Rotterdam.

Als wethouder Economie, Verkeer en Vervoer kom ik, in de laatste fase van deze collegeperiode, graag nog even terug op de missie van het gemeentebestuur. Want die vormt het startpunt van onze inzet om Rotterdam als aantrekkelijke woon- en werkstad verder te versterken. Door te bouwen aan een sterke economie en aan een aantrekkelijke woonstad, willen we enerzijds zorgen voor meer werkgelegenheid en anderzijds een meer evenwichtige bevolkingssamenstelling.

Het creëren van een moderne, sterke economie vraagt om een omslag van een van oudsher echte industriële economie naar meer een kennis- en diensteneconomie. De verdere ontwikkeling van o.a. de creatieve sector is hierbij van groot belang. Steden die erin slagen creatieve mensen te binden, blijken economisch ook beter te presteren. Uitwisseling van kennis en ideeën door creatieve mensen, kennisinstituten en kennisintensieve bedrijven maakt immers innovatie en vernieuwing mogelijk. En een stad die aantrekkelijk is voor de creatieve klasse is in de meeste gevallen óók aantrekkelijk voor bewoners en bezoekers.

Rotterdam is niet alleen een werkstad met een indrukwekkend haven- en industrieel complex, talrijke multinationals, financiële dienstverleners en een hoogwaardige medische en creatieve sector. Het is ook een wereldhavenstad die bedrijven aantrekt, banen schept en ondernemers alle mogelijkheden biedt om hun bedrijf hier tot een succes te maken. Rotterdam is daarnaast een jonge internationale leefstad, met een bevolking die haar roots heeft in meer dan 174 nationaliteiten, met restaurants uit alle windstreken, een enorm winkelaanbod, spectaculaire evenementen en invloedrijke festivals, met mondiale topsport, een internationaal orkest en diverse culturele podia. Rotterdam is de afgelopen decennia uitgegroeid tot een wereldstad van formaat: tot World Port World City.

In dit nummer van INSPR laten we Rotterdamse creatieve ondernemers aan het woord over hoe zij het leven en werken in onze wereldhavenstad ervaren. Want Creativity starts here in Rotterdam!

Ik wens je veel leesplezier!

Hans Vervat
Wethouder Economie, Verkeer en Vervoer

FREE GAMING- TYPISCH ROTTERDAMS

Op zaterdag 18 juli 2009 vond op het Schouwburgplein in Rotterdam Free Gaming Round 2 plaats. Zo’n 13.000 belangstellenden tussen de 14 en 24 jaar oud trotseerden het slechte weer om zich uit te leven op de nieuwste games op alle mogelijke platforms. Jeroen Kraak van TGS (The Game Syndicate) over games en Rotterdam.

“In 2002 begonnen wij in Rotterdam met het eerste game centre van Nederland. Van daar uit groeiden we door naar andere plaatsen in Nederland. Ook werden we benaderd door horecabedrijven en casino’s die games wilden aanbieden en hierbij onze hulp inriepen. Twee jaar geleden besloten we te stoppen met publiek naar ons te laten komen om in plaats daarvan naar het publiek toe te gaan. Met evenementen in het publieke domein. Want daarmee bereik je veel meer consumenten.”

Met Free Gaming als mooi voorbeeld daarvan. Hoe is het ontstaan?
“In 2006 werden we benaderd door Buro Fris. Zij kwamen met het idee voor een groot gratis openlucht festival rond games. Dat idee was niet toevallig voor Rotterdam bedacht. Want

Rotterdam is dé festivalstad van Nederland, met een krankzinnig goed aanbod, maar met weinig activiteiten voor de leeftijd van 12 tot 24 jaar. En Buro Fris is een zeer ervaren club die evenementen initieert en organiseert, ook juist voor groepen van 14 tot 30 jaar oud. Samen hebben we Stichting Free Gaming opgericht en in 2008 hadden we de eerste editie.”

Nog even over je opmerking: ‘niet toevallig voor Rotterdam bedacht’. Wat is er Rotterdams aan Free Gaming?
“Je komt met een totaal nieuw idee en in no time heb je steun van de Rotterdamse Zomerfestivals, Rotterdam City Marketing, OBR en Your World ‘09. Ik durf te zeggen dat je dit in geen enkele andere stad voor elkaar had gekregen. Puur op het idee van twee Rotterdamse ondernemers, ofwel twee paar blauwe ogen, zei men ‘ja’. En nu we twee edities achter de rug hebben, worden we plat gebeld door allerlei gemeenten die dit ook wel willen. Maar dat gaat niet gebeuren.”

Nee?
“Nee. Uit loyaliteit. Als mensen je in het begin vertrouwen geven, dan verdienen ze dat. Dit blijft echt een Rotterdams feestje. Wij hebben zoveel steun gehad en dan heb ik het niet alleen over geld. De Rotterdamse Zomerfestivals zijn ook met ons bij twijfelende partijen aangeschoven om te zeggen dat zij erin geloofden en het zouden steunen. Dan heb je nog geen enkel contract of zo, maar alleen al zo’n uitspraak opent deuren.”

Rotterdam heeft van alle grote steden de meeste jongeren en is het meest multicultureel. Is dat ook een reden waarom Free Gaming hier ontstond?
“Het eerste wel, het tweede niet. Heel Nederland is multicultureel. Ik ben van een generatie die het verschil niet eens meer ziet. En heel Nederland gamet. Ga maar eens in de metro kijken. Wij hoeven geen Afrikaans bandje bij dit event te zetten om alle culturen te bereiken.”

Zijn er voldoende games voor vrouwen?
“Ja, anders zou hun participatie niet zo hoog liggen. Het meest populair zijn casual games, dat zijn spelletjes waarvan één potje tien minuten duurt, zoals mahjong, kaartspelletjes, puzzelgames en braingames. Die bieden wij trouwens niet aan omdat je daarmee vooral een ouder publiek bedient, veelal vrouwen van boven de 45.”

kom ik tegen. Als TGS leveren wij ook gameconsoles aan bibliotheken. Daar voeren we deze discussie vaak, terwijl daar op elke plank een scala aan geweld en seks staat. Games zijn niet meer dan een andere manier om een verhaal te beleven. En daar gelden terecht bepaalde leeftijdsclassificaties voor. Overigens heeft maar 5% van alle games de hoge 18+-rating.”

“WELKE ANDERE STAD ZEGT ‘JA’ TEGEN EEN ONBEKEND EVENT, OP DE BLAUWE OGEN VAN TWEE ONDERNEMERS?”

Bereik je ook meisjes?
“In de perceptie is gaming een jongensding. Maar als je kijkt naar de cijfers, dan zie je dat 62% van de Nederlandse bevolking gamet en dat verdeelt zich in 52% mannen en 48% vrouwen. Ik schat dat bij Free Gaming de verhouding 60-40 is, in het voordeel van jongens. Maar ‘the content defines the audience’. Als wij alleen schietspelletjes bieden, trek je alleen jongens, maar wij bieden zat andere games.”

Wat merk je van de discussie over de eventuele relatie tussen geweld en games?
“Ik zag op RTL een item over die Duitse jongen die op school docenten en kinderen doodschoot. Dat onderwerp begon met beelden van de game Counterstrike. Daarmee is de trend gezet. Ik geloof niets van die relatie want dan zouden we zestig miljoen incidenten per jaar hebben, want zoveel mensen spelen wereldwijd shooter games. Ik geloof eerder dat games helpen om agressie te ontladen. Maar de vooroordelen

Krijgen we volgend jaar een Free Gaming Round 3?
“Jazeker. De datum houden we nog even voor ons, maar Round 3 komt er zeker aan. Weer in Rotterdam en weer in de zomer. Het is nu pas net twee dagen na Round 2, maar de meeste partijen hebben hun steun alweer toegezegd.”

Katendrecht is De Kaap niet meer. Andrea Möhn en René Bouman woonden vijf jaar naar alle tevredenheid op dit schiereiland in de Maas dat zo ingrijpend wordt vernieuwd. Toch verhuisden ze zes weken geleden. Maar niet verder dan een paar straten. Want ze zweren bij Katendrecht. En juist in deze wijk grepen ze de kans hun eigen woonwerkhuis te ontwerpen. Zoiets laat je niet lopen, als architectenduo.

KATENDRECHT WORDT EEN WALHALLA

“HIER ZIE JE DAT HET
STIMULERINGSBELEID
VAN DE GEMEENTE WERKT.”

Andrea Möhn: “Tussen de Walhallalaan en de Maashaven zijn drie huizenblokken gebouwd. De parkzijden van die blokken zijn door de gemeente onderverdeeld in stroken van acht tot tien vrije kavels met fundering, die je kon kopen om zelf een huis te bouwen. Standaard huizen worden hier dus afgewisseld met eigen ontwerpen. Die opzet trekt mensen aan met een pioniersgeest en dat maakt de buurt zo leuk. Het beleid voor Katendrecht is erop gericht mensen uit de creatieve sector aan te trekken om de wijk een impuls te geven. En dat is hier echt heel goed gelukt. Dat doet het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR) ook met bestaande panden aan het Deliplein. Die worden aangekocht en weer verhuurd aan een ondernemend en initiatiefrijk publiek in het kader van Kansenzonesregeling.”

En deze groep wordt ook aangetrokken?

René Bouman: “Absoluut. Er wonen hier kunstenaars, fotografen, tekstschrijvers, een stel jonge creatieve projectontwikkelaars, een meubelmaker, een modeontwerpster, een aantal grafisch ontwerpers en andere architecten.”

Andrea Möhn: “Laatst is in het Walhallatheater de Ondernemersvereniging Katendrecht opgericht. Dat gebeurde in zo’n leuke, ontspannen sfeer. Veel ondernemers hebben hun bedrijf aan huis. Net als wij, nu ook. Op de begane grond hebben we een werkruimte voor twee personen. Daarnaast hebben we ons hoofdkantoor in de Nieuwe Maaskant in het Lloydkwartier waar nog zes mensen werken. Deze plek aan huis wilden we vanwege de kinderen, zodat degene die op dat moment voor hen zorgt ook thuis nog wat kan werken. Maar ook om een stille werkplek te hebben, voor als je in alle rust iets wilt bedenken, werken of voor bepaalde één-op-één gesprekken. Want ons hoofdkantoor is één grote ruimte.”

En als architecten hebben jullie natuurlijk je eigen woonwerkhuis ontworpen?

René Bouman: “Ja, de begane grond hebben we conventioneel aangepakt met kalkzandsteen en beton, maar de drie etages zijn helemaal van hout, zowel de buiten- als binnenwanden en de vloeren. Boven betreed je ons privé-domein en dat wilden we een warme sfeer geven. Dat hebben we met massief houten prefab elementen laten doen die we van tevoren helemaal hebben uitgetekend. Dus op een gegeven moment kwamen er twee vrachtwagens uit Zuid-Duitsland. En in vijf dagen waren de complete verdiepingen gemonteerd.”

Lichtsculptuur. Door de weerspiegeling in het water wordt de dertig meter hoge lichtgevende balk een pijl die naar de haven of (van de andere zijde) naar de zee wijst. (Niet uitgevoerd wegens inrichting 2e Maasvlakte.)

Appartementenblok met rieten gevel dat ‘zweeft’ boven een warenhuis met maximale transparantie. Nog niet uitgevoerd.

Dagbestedingsruimte met rieten gevelbekleding en gezeefdrukt glas waardoor het gebouw zich op vanzelfsprekende wijze invoegt in het Delftse Hout.

festiviteiten georganiseerd, zoals het flamenco-festival. Bovendien krijgen we straks de brug naar Hotel New York. Ideaal toch allemaal?”

Ik hoor geen enkel onvertogen woord, terwijl ik me toch een documentaire herinner waarin Katendrecht als eng getto werd geportretteerd?

Andrea Möhn: “Ja, die kennen wij ook en daar heb ik me aan geërgerd. Als je gaat zoeken naar problemen, dan vind je die ook. Er zit hier van alles en er zijn ook wel probleemstraten, maar door de mix die nu ontstaat, verandert de sfeer enorm. Wij hebben zelf geen slechte ervaringen. Integendeel, niemand loopt hier langs je heen zonder gedag te zeggen.”

Jullie zijn echte ambassadeurs van Katendrecht. Zijn jullie ook zo enthousiast over Rotterdam?

Andrea Möhn: “Ja, wij hebben nu elf jaar een architectenbureau in Rotterdam. We zaten eerst aan de Straatweg maar op een gegeven moment dachten we: als je in Rotterdam bent gevestigd, dan moet je toch aan de Maas zitten? Toen vonden wij de ideale plek voor ons kantoor in het Lloydkwartier, aan de Maas. En later ook een woning aan de Maas, hier in Katendrecht. Ik kom uit Zuid-Duitsland. Als ik mijn collega’s daar vertel dat we in Rotterdam zitten - wat natuurlijk dé architectenstad is! - en ook nog aan de Maas, dan zijn ze jaloers. Wij merken het ook aan de interesse van stagiairs. Die vinden ons, alleen al vanwege onze locatie, heel interessant.”

Heeft de gemeente jullie hierin gesteund?

Andrea Möhn: “Ja, voor ons bedrijfsdeel kregen we een subsidie van 50%. En dat trok ons, en heel veel andere creatieve ondernemers, over de streep.”

Maar jullie hadden Katendrecht ook zonder subsidie al gevonden als fijne woonplek?

René Bouman: “Ja, wij woonden vijf jaar in een van de rode nieuwbouwappartementen. Het is hier stil en filevrij. Je hebt een park voor de deur en uitzicht op het s.s. Rotterdam. Er is het Deliplein met weer een heel andere sfeer. Daar waan je je op een Frans plein met al die oude platanen. Daar worden ook allerlei

RDM CAMPUS

Wat wil je als eerste gaan doen?

“Het eerste dat wij daar gaan doen, is het organiseren van een satelliettentoonstelling van de Architectuur Biennale. Dat doen we in het bedrijvendeel van RDM Innovation Dock dat nog in aanbouw is. Daar hebben we een oproep voor gedaan aan studenten van over de hele wereld en uit de reacties hebben we 44 projecten geselecteerd. Met deze tentoonstelling willen we helpen om RDM Innovation Dock onder de aandacht te brengen van bedrijven, maar we willen ook onszelf laten zien. Want ofschoon we op RDM Campus willen experimenteren, en daar ook op ons bek moeten kunnen gaan, willen we niet in een ivoren toren belanden. We willen allerlei zaken naar ons toe halen, maar ook de

resultaten van onze laboratoriumsituatie weer teruggeven aan de stad. Daarmee experimenteren we nu al door atelierwerk van het ontwerponderwijs tentoon te stellen in De Dependance aan de Schiekade. Dat is een antikraakpand waar architectenbureau ZUS (Zones Urbaines Sensibles - red.) is gehuisvest. Dat idee is het directe gevolg van onze verhuizing naar Heijplaat.”

Omdat je weggaat uit de binnenstad, ga je ineens zoeken naar manieren om de relatie in stand te houden?

“Ja, dat is het grappige. Die nieuwe locatie maakt ons heel bewust van het feit dat we ook in de stad zichtbaar willen zijn. Terwijl we, als je eerlijk bent, op onze huidige plek aan

experimenteerruimte voor de

Midden in de Rotterdamse Stadshavens, op het terrein van de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij (RDM), wordt RDM Campus gerealiseerd. In de voormalige machinehal en bijgebouwen gaan studenten van Hogeschool Rotterdam en het Albeda College, maar ook bedrijven, werken aan innovatieve technieken. Dit schooljaar gaat ook de Rotterdamse Academie van Bouwkunst van Hogeschool Rotterdam hier van start. Chris van Langen is er inhoudelijk directeur en vindt midden in de verhuizing tijd voor een interview.

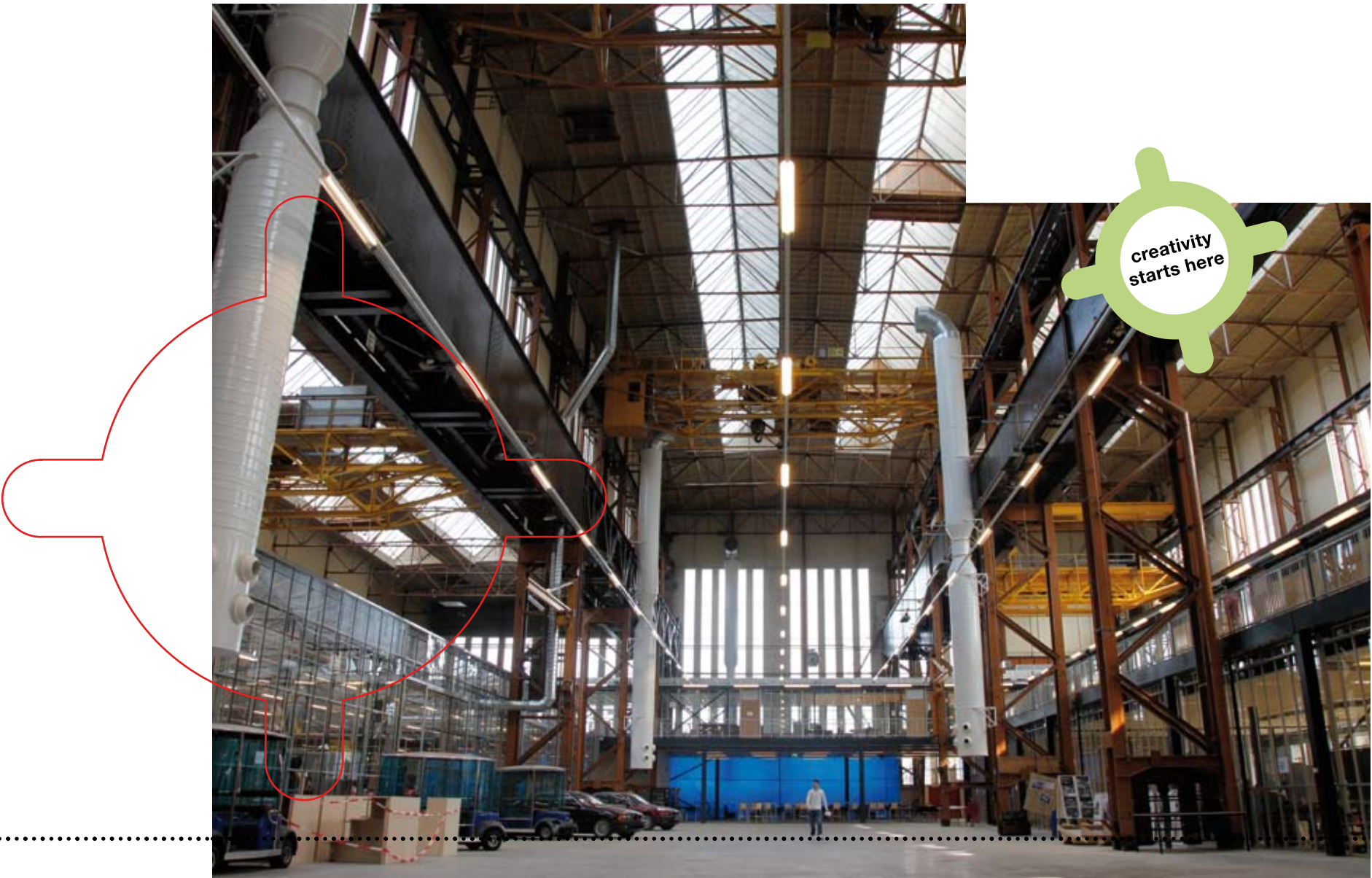
Waarom naar RDM Campus?

“Eigenlijk willen we al jaren een iets meer eigen plek hebben. Voor de fusie met Hogeschool Rotterdam zat de academie in de kubuswoningen. Dat was een heel toepasselijke en eigen plek. Na de fusie kreeg de academie een plek tussen andere opleidingen omdat een eigen plaats niet efficiënt is wanneer je de helft van de tijd leeg staat omdat je studenten dan werken. Dus word je gecombineerd met andere opleidingen, waardoor een eigen gezicht minder goed mogelijk is. Daarnaast speelde de wens van Hogeschool Rotterdam om meer te doen aan research, development en manufacturing samen met andere partijen. Een aantal technische opleidingen van de Hogeschool Rotterdam en het Albeda College zijn dit jaar al in de machinehal, RDM Innovation Dock, neergestreken. Maar er staat op dat terrein ook het voormalige directiekantoor en toen kwam iemand op het idee dat deze plek misschien ideaal voor ons zou zijn.”

Wat zie je daar aan voordelen?

“Allereerst dat we er een eigen plek vinden waar wij voelbaar en merkbaar onze academie kunnen neerzetten. Maar het tweede voordeel, en dat is misschien wel veel groter, is dat de hal enorme mogelijkheden biedt. Je zou er bijvoorbeeld een één-op-één schaalmodel van een innovatief huis kunnen bouwen. Het mag ook kleiner, maar er is zoveel ruimte dat het zou kunnen! En je hebt allerlei partijen waarmee je dan zou kunnen samenwerken. Hogeschool Rotterdam heeft de opleiding Autotechniek, die studenten kunnen bijvoorbeeld staalplaat vouwen. Het Albeda College heeft mbo-ers die leren metselen of houtverbindingen maken. Wat je dan samen niet allemaal kunt maken! En in het bedrijven-deel komt een samenwerkingsverband tussen de Technische Universiteit en Stadshavens Rotterdam dat onderzoek doet naar nieuwe woningbouw-concepten, maar er komen ook bedrijven als Dura Vermeer die zulke huizen kunnen gaan bouwen. Dat biedt allerlei mogelijkheden.”

Academie van Bouwkunst

“WE WILLEN HIER EXPERIMENTEREN EN OP
ONZE BEK KUNNEN GAAN, MAAR ZONDER DAT
HET EEN IVOREN TOREN WORDT.”

> de G.J. de Jonghweg, eigenlijk ook niet zichtbaar waren, maar daar sta je minder bij stil. De architectuurcases die bij ons en in De Unie werden gehouden, zaten bij De Unie stampvol, maar bij ons kwamen maar drie mensen. Ik denk dat RDM Campus ondanks de grotere afstand meer aantrekkingskracht kan hebben omdat het echt iets bijzonders is. Een paar weken geleden werd de Archiprix, de prijs voor het beste afstudeerwerk, uitgereikt op RDM Campus. Dan zie je hoeveel indruk dit complex maakt op de bezoekers. Je gaat er met de boot naartoe, dat maakt het al echt een uitje, en als je dan de gebouwen ziet ... iedereen krijgt meteen allerlei ideeën van wat je ermee zou kunnen. Maar we willen evengoed onszelf vaak in de stad laten zien. We zijn ook al op Bureau Binnenstad afgestapt en zij hebben

toegezegd dat we altijd terecht kunnen om ruimten te lenen waar wij ons werk een aantal weken kunnen presenteren.”

Hoe kijken de studenten tegen de verhuizing aan?

“Een groot deel van de zittende studenten werd er niet heel blij van. Niet zozeer vanwege het terrein zelf, want daar ziet iedereen de voordelen van, maar vanwege de reistijd. En dat is goed te begrijpen want de studenten hebben twintig uur les en daarnaast zouden ze twintig uur moeten werken. Maar die banen zijn er helemaal niet, dus in de praktijk werkt iedereen minimaal 32 uur! Daarnaast heb je als student, en misschien nog wel meer als creatieve student, een actief sociaal leven en dan wordt reistijd echt een factor. RDM Campus is met de auto goed

bereikbaar, maar met de fiets ben je vanaf de binnenstad wel drie kwartier onderweg. Iets sneller, maar nog niet optimaal, is de nieuwe busverbinding vanaf Zuidplein of Slinge. En je kunt met de boot: sinds vorig jaar vaart de Auqualiner van de Jobshaven of het Willemsplein naar RDM. Wij zullen zorgen dat de lestijden en boottijden op elkaar aansluiten. Medio 2010 neemt de RET de bootverbinding over en dan zal de boot heel frequent varen.”

Maar je loopt als student niet meer even naar café Dizzy.

“Nee, dat was het tweede bezwaar van de studenten. In de oude situatie loop je in vijf of tien minuten naar een café waar je nog even kunt bijpraten. Straks heb je twee mogelijkheden. De boot nemen en vanaf het Willemsplein de Witte de Withstraat in. Of op

het terrein blijven. Dat kan doordat je een pasje krijgt dat toegang geeft tot een deel van het gebouw dat 24 uur per dag open blijft. Daar kun je doorwerken of doorkletsen. En daarnaast bieden we de mogelijkheid om te blijven slapen in een aantal anti-kraakwoningen van Woonbron waar wij bedden neerzetten. Dat is vooral praktisch voor donderdagnacht omdat er donderdagavond en vrijdagochtend les is. Ik denk dat ik daar zelf ook gebruik van ga maken, want ik woon in Eindhoven.”

Jij hebt wel zin in dit avontuur, geloof ik?

“Ja, maar ik niet alleen hoor. Je merkt dat we hier het afgelopen jaar naartoe aan het groeien zijn en dat het nu echt begint te kriebelen. We willen het nu ontdekken.”

ACADEMIE VAN BOUWKUNST

De Academie van Bouwkunst in Rotterdam is een hbo-masteropleiding waarvoor je werkzaam moet zijn in de praktijk. De opleiding duurt vier jaar waarbij je de helft van de tijd werkt. In Nederland zijn er zes opleidingen volgens dit model van leren en werken, in het buitenland is er maar één, in Boston. Na het volgen van deze opleiding mag je jezelf architect, stedenbouwkundige of landschapsarchitect noemen. Dat mag nu ook als je een dergelijke opleiding hebt gevolgd aan de Technische Universiteit van Delft of Eindhoven, terwijl deze opleidingen niet de praktische component van werken hebben. Dit was aanleiding voor het kabinet om een wetswijziging goed te keuren die twee jaar beroepservaring verplicht stelt voor het verkrijgen van de genoemde titels. De Academies van Bouwkunst zijn van deze verplichting vrijgesteld omdat de beroepspraktijk al deel uitmaakt van de opleiding.

URBAN Country Club

RUMOER MET EEN MISSIE

Luc Beurskens is designstrateeg (bfocussed.nl). Harold Smits is psychologisch econoom (a-life.nl). Naast hun dagelijks werk waarin ze merken en mensen inspireren, vragen ze aandacht voor onderwerpen die Rotterdam aangaan. Het excuus waaronder dit gebeurt, heet de Urban Country Club.

Harold: “De Urban Country Club is drie jaar geleden met steun van Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam opgericht door Rini Biemans om een plek te creëren waar de zakelijke en creatieve sector elkaar zou kunnen ontmoeten. Eigenlijk om zakelijke chique en creatieve gekheid te mixen. Die creatieve gekheid kwam in de bijeenkomsten goed naar voren, maar je merkte al snel dat de aanwezige zakenmensen het nut er niet van inzagen voor hun business. Rini zag dat ook en wilde de zaak naar een hoger plan tillen. Sinds 2008 kent de club vier trekkers: Dennis Lohuis, Rini en wij.”

Luc: “Toen hebben we in grand café Engels een eigen ruimte ingericht om niet alleen een virtuele club te zijn, maar ook fysiek een vaste plek te hebben. Hier, tussen de zakenwereld van het Weena en de creatieve wereld van de Westersingel, bedenken we thema's waarmee wij als creatieven een brug kunnen slaan naar steeds een andere groep. Dus tussen creatieven en de vastgoedwereld, tussen creatieven en het onderwijs, tussen creatieven en de openbare ruimte, enzovoort.”

En wat krijg je dan?

Harold: “Nou, toen we zochten naar een manier om iets te doen met de openbare ruimte, merkten onze leden op dat Rotterdam steeds minder vrij wordt. Er wordt preventief gefouilleerd, er is cameratoezicht, er zijn sluitingstijden en er hangen overal bordjes met regels. Toen kwamen we op het idee om al deze maatregelen in kaart te gaan brengen. Als concept daaromheen bedachten we de Strafkamp Award, een guerrilla-actie met prijsuitreiking. Net als bij Idols hebben we toen een jury samengesteld van creatieven, gebiedsarchitecten en politici en met hen zijn we in een touringcar gestapt en naar die plekken toegegaan om te kijken en te voelen wat daar aan de hand is. Daarna zijn we weer naar onze ruimte in Engels gegaan om daar vast te stellen welke plek de Strafkamp Award verdient.”

And the winner was ...?

Harold: “De bordjes met leefregels die je steeds meer ziet. Omdat die ook averechts blijken te werken. Mensen communiceren niet meer met elkaar maar verwijzen naar bordjes.”

Wat bereik je hiermee?

Luc: “Veel aandacht voor dit onderwerp, ook in landelijke dagbladen. Daarnaast maakt onze mediapartner Antenne Rotterdam interviews vooraf, die ook tijdens de busrit werden uitgezonden, en ook een verslag van de busrit zelf en de prijsuitreiking. Een compilatie hiervan werd uitgezonden op RTV Rijnmond waar we met elk onderwerp een aantal uitzendingen vullen. Dit is een voorbeeld van een luis-in-de-pels aanpak omdat dit paste bij het onderwerp. Maar ons volgende onderwerp heeft een gevoeliger karakter en krijgt dus ook een andere, positievere benadering. Dan gaan we op zoek naar het hart van het onderwijs.”

Ondernemersclub komt met ‘strafkamp-award’

Zie je dat ook als een Rotterdams thema?

En moet dat?

Harold: “Ja, het moet bij ons wel over Rotterdam gaan. Als je het over onderwijs hebt, heb je het over jongeren. En als je het over jongeren hebt, moet je in Rotterdam zijn. Centraal staat de relatie leraar-leerling. Daar ligt voor ons het hart van het onderwijs. Dus we gaan het niet hebben over lesprogramma's en prestatie-indicatoren. We roepen jongeren op om een inspirerende leraar te beschrijven. En aan leraren vragen we wat zij van hun leerlingen hebben geleerd en hoe hun favoriete leerlingen eruitzien. Door dit thema te kiezen, komen onze leden in aanraking met weer heel andere beroepsgroepen.”

Is dat ook: what's in it for you?

Luc: “Ja, deze ontmoetingen zijn voor mij de beloning. In een netwerkclub van je eigen discipline kom je alleen jezelf tegen. Daar word je niet verrast. Maar we willen ook iets bereiken voor de stad: meer innovatie en creativiteit waardoor elke branche mogelijkheden ziet om toegevoegde waarde te bieden. Want iedereen kan bijdragen aan een leukere stad. Ook een citrusimporteur in de haven. En als Urban Country Club kunnen we daar misschien een prikkel toe geven. Daar zit ook de wens achter om trots op Rotterdam te kunnen zijn.”

Harold: “En ik steek er tijd in omdat ik gewoon hartstikke nieuwsgierig ben. Dan wil ik weten: hoe zit het nou echt?”

In Oud-Charlois ontstaat geleidelijk een concentratie van creatieve winkels, projectruimten en galeries. Een van de oudste is Wandschappen van Nicole Driessens en Ivo van den Baar. Al zes jaar lang maken zij daar autonome kunst die vaak voortkomt uit en plaats krijgt in hun directe leefomgeving. Bovendien werken hun initiatieven als een magneet op nieuwe, kunstzinnige activiteiten.

KUNST

DIE MEER IS DAN EEN MOOI BEELD

Ivo van den Baar: “In ’96 begonnen mijn partner Nicole en ik met Wandschappen. We hebben allebei verschillende kunstacademies gedaan. Zij textiele werkvormen en ik monumentale vormgeving. We kozen de naam Wandschappen omdat we muurschilderingen wilden maken in opdracht. Maar dat hielden we maar één jaar vol omdat je zo snel in de hoek van de Italiaanse landschappen wordt gedrukt en dan maar weinig ruimte overhoudt voor echte kunst. Maar de naam was goed, dus die hebben we gehouden, alleen zijn we het opdrachtgeverschap gaan omdraaien. Dus je eigen project bedenken en daar een opdrachtgever bij zoeken.”

Om zowel je kunstenaarschap als je broodwinning zeker te stellen?
“Ja, want het pad dat de kunstenaar wordt verondersteld te lopen, is heel smal. Je komt van de academie, dan word je gescout en mag je naar een galerie. En als die galerie het goed doet, dan komt je werk in een museum te hangen. Als bedrijfsvorm is dat heel kwetsbaar en vaak weinig vruchtbaar. Het lukte ons in elk geval niet en ik ken maar weinig mensen die dat wel lukt, dus zijn we gaan zoeken naar een andere invulling van ons kunstenaarschap. Waarbij we de overtuiging hebben dat we mensen iets kunnen vertellen over de wereld waarin ze leven.”

Want jullie werk is en blijft autonoom?
“Ja, want de projecten beginnen bij onszelf. De markt zie ik als iets dat overal om ons heen is. Bijvoorbeeld, er lag hier in de straat een stuk grond al vier jaar lang braak. Dus dat werd een rotzooi. Toen bedachten wij project Living Light. Living van ‘levend’ en ‘woonkamer’ en ‘light’ omdat die plaats schreeuwde om verlichting. Wij wilden daar grote lampen met lampenkappen neerzetten. En dan met leds die werken op zonnecellen zodat een stroomaansluiting niet nodig is. Dan loop je tegen allerlei wetten en toestanden aan. Maar uiteindelijk is het gelukt en nog mooier geworden dan we durfden te hopen. Want naar aanleiding hiervan heeft de deelgemeente de grond geëgaliseerd, gras gezaaid en een zandbak gemaakt waardoor er nu een speel- en ontmoetingsplek en zelfs een groentetuin is. Drie bewoners in de buurt hebben de sleutel en doen het hek elke avond om negen uur dicht. Het is geweldig om op deze manier meer tweeweg te brengen dan alleen een mooi beeld.”

Jullie zijn heel erg naar buiten gericht, zo klinkt het?
“Wij willen ons werk in en met de wereld maken. Tijdens onze expositie in galerie Hommes, hier in de wijk, deden we project Porsche in Progress. Dat was het maken van een beeld van een Porsche GT2 van textiel. Buurtbewoners, bezoekers van de galerie, werknemers van bedrijven hier en studenten werden uitgenodigd om te helpen met het handwerk. Al naaiden ze maar één stukje stof. Het beeld wordt namelijk opgebouwd uit negenduizend stukjes vilt in één kleur die, net als de pixels van een digitale foto, de auto vormen. De stof kun je over een auto leggen en dan heb je een Porsche, wat in deze wijk natuurlijk een absolute droom is voor veel mensen. Daar hebben heel veel mensen aan meegedaan. En dit najaar gaan we een project doen met zestig allochtone winkeliers. Ik moet daarvoor lullen als Brugman maar ik krijg het voor elkaar. Maar je moet wel kunnen communiceren.”

Een project met zestig allochtone winkeliers ... vertel.
“Het heet Küf-Mold. De titel is samengesteld uit een Turks en een Engels woord die beide zowel ‘mal’ als ‘schimmel’ betekenen. Het project gaat over de oude wijken die door zowel kunstenaars als Turkse ondernemers zijn ontdekt als vestigingsplaats. Want beide groepen zijn zwerfratten die uitzwermen over de hele wereld en in de moeilijke wijken terechtkomen. Ik heb zestig kunstenaars uitgenodigd, uit Istanbul, Gent en New York, en hen koppel ik aan zestig winkels, de meeste zijn Turks maar ook een aantal Surinaams en Marokkaans. Zij maken ieder iets specifiek voor een winkel dat ook daar wordt geëxposeerd. Daarnaast komt er een groepsexpositie in ons verzamelatelier A-locatie. Wij organiseren dat, tot en met het vragen om ruimte bij gastgezinnen voor de kunstenaars.”

groeiproblemen zitten. Zij nemen met je door wat je wilt op de korte en lange termijn en wat de consequenties daarvan zijn voor je bedrijfsvoering. Dat gaat over personeel, geld, acquisitie, je tijdverdeling. Wij zijn met z’n tweeën, maar we werken altijd met z’n zessen en op projectbasis zelfs met vijftien man. Wij hebben echt moeten leren om er anderen bij te halen.”

Want jullie maken ook design in opdracht?
“Ja, naast autonome kunst en projecten hebben we een derde tak en dat is design.

“WIJ ZOEKEN GELEGENHEDEN ALS ALIBI OM KUNST TE MAKEN.”

Jullie werkwijze - het omdraaien van het opdrachtgeverschap - vraagt veel georganiseer. Ben je straks geen projectmanager in plaats van kunstenaar?
“Dat gevaar is inderdaad groot. Vier of vijf jaar geleden liepen we helemaal vast op het ondernemerschap. Ik kwam niet meer aan tekenen toe. Toen hebben we hulp gezocht bij een interim-manager en zijn met hem een businessplan gaan schrijven. Ook nu hebben we nog hulp van Syntens, een bureau van de Kamer van Koophandel en Sociale Zaken. Zij helpen bedrijven die met

Wij maken prototypes en kleine series voor Marcel Wanders, Thomas Eijck, Hella Jongerius, Moooi en Droog Design. Dat is een heel nieuwe bron van inkomsten. Maar omdat we maar twee paar handen hebben, schakelen we hier ons hele netwerk van kunstenaars bij in. Voor Moooi maken we tafels van haakwerk die met hars hard worden gemaakt. Voor het haakwerk schakelen we Turkse vrouwen uit de buurt in. Die kunnen dat als geen ander. Vanuit deze productietak is een heel nieuw economisch netwerk geboren.”

Maken jullie ook eigen designwerk?

“Ja, sinds kort. Dat is eigenlijk ontstaan uit het afval van ons productiewerk. Je hebt bijvoorbeeld touw en hars over van het maken van stoelen, zoals de Knotted Chair van Marcel Wanders. Dan ga je daar iets mee doen en daar is een lijn uit ontstaan van vazen, schilderijen en kunstbomen. Voor dit eigen werk gaan we het label Saaloos oprichten. Met dit label willen we iets gaan doen met de 162 nationaliteiten hier in Charlois. Daartussen zitten allerlei mensen met heel speciale handvaardigheden die zij uit hun cultuur hebben meegenomen. Zoals de Turkse en Marokkaanse handwerksters waarmee we nu werken. Zij kunnen iets dat wij niet kunnen. Wij willen die vaardigheden ontsluiten. Dus niet vragen bij de grens: ‘Kun je Nederlands en wat is je beroep?’ maar ‘Wat zijn je vaardigheden?’ We zijn nu met Henk Oosterling van de Erasmus Universiteit en Jan Konings van Kosmopolis aan het kijken of we een methodiek kunnen vinden om hen te vinden, want ze zitten drie hoog achter en we kennen ze nauwelijks.”

Krijgen jullie steun van de gemeente?

“Wij werken de laatste vier jaar heel veel samen met de deelgemeente Charlois en we kunnen daar ook altijd voor geld aankloppen.

Niet dat we het altijd krijgen, maar zij hechten er echt aan de wijk te ontsluiten als toeristische plek. En omdat je hier geen historische gebouwen hebt of zo, wil men dat doen via de kunstsector. Verder heb je Pact op Zuid, zij denken op nog grotere schaal met ons mee en ondersteunen ons zwaar, ook met Küf-Mold. En vaak, omdat Pact op Zuid dan al geld heeft toegezegd, komen ook andere fondsen over de brug. Verder hebben we een ruimte van OBR te leen van zeshonderd vierkante meter. Een winkelruimte die in het makelaarsjargon van OBR een A-locatie heet te zijn, maar die al wel vier jaar leegstond. Wij hebben het pand dan ook A-locatie gedoopt en dit op de ruit gezet. Daar kon men wel om lachen. Wij gebruiken het voor tentoonstellingen. In 2006 leende ik de winkel voor het eerst voor de groepstentoonstelling in het kader van de Open Atelierroute Charlois. En daarna leende ik hem elk jaar wel weer voor een project. Tot ik ging lobbyen of ik hem niet permanent mocht gebruiken en nu heb ik een leencontract voor vier weken, dat tot nu toe steeds wordt verlengd. Er zijn ook vier ateliers in gehuisvest en die kunstenaars zorgen ook voor het beheer van het pand. We trokken heel veel bezoekers dit jaar. Dus ook dat gaat heel goed.”

Van 2005 tot en met 2008 organiseerde Hanyo van Oosterom het Numoon Festival in Lantaren/Venster. Jazz, soul, funk, worldmusic, minimal, singer/songwriter, electro, multimedia, poetry. Vijfenzeventig optredens, vijf podia, drie dagen. Het doel: onbekende acts voorstellen aan een groter publiek. Dit jaar wil hij nog meer mensen bereiken, terwijl de zaal krimpt tot de 150 man die passen in het World Music & Dance Centre.

De Numoon Festivals trokken volle zalen. Waarom deze switch?

Hanyo van Oosterom: “Dat kan ik het beste uitleggen door bij het begin te beginnen. Theo Hensen en ik begonnen met Numoon nadat we drie edities World Port Jazz hadden georganiseerd. World Port Jazz was heel groot en heel leuk, maar we liepen daar tegen zoveel belangen aan, dat we heel graag terug wilden naar de basis: beginnende bands een podium geven. Dus we vroegen al onze connecties om voor weinig of voor niks mee te doen. En dat gebeurde. De directeuren van JMR Produkties, die grote events als de Dance Parade organiseren, werkten voor mij als veredelde roadies. Puur voor het plezier van iets opbouwen, want ook zij zijn muzikanten. Met dit soort hulp en met subsidies van allerlei loketten was Numoon financieel nét haalbaar. Maar het werd steeds moeilijker om subsidie te krijgen. Dus wat moet je dan? De muzikanten verdienden al bijna niks en het publiek betaalde 15 euro voor een avond ...”

En je wilt de kaartjes niet duurder maken, want je wilt de bands juist in contact brengen met het publiek.

“Precies. Dus we zijn in 2007 en 2008 al gaan experimenteren met tv. Want tv is nog steeds een uitstekend middel om mensen te bereiken. We leenden camera’s en schakelden allerlei vriendjes in. Audiovisueel bedrijf Hulskamp reed elke keer een grote truck

apparatuur bij ons naar binnen en heeft daar nooit een rekening voor gestuurd. Wij tuigden een huisorkest op van lokaal talent, ook om kosten te besparen, en benaderden bekende solisten. En dat werkte. Zelfs bekende jongens als Tony Allen deden mee. En de optredens werden uitgezonden op Cultura, een betaalzender van de NPS.”

Waarom verhuis je dit jaar dan van Lantaren/Venster naar WMDC?

“Na 2008 besloten we ons te gaan richten op tv. Nog steeds ‘live’ maar met een goede videoregistratie. In Lantaren/Venster bereik je duizend mensen. Maar eigenlijk wil je de duizend muzikanten een veel groter publiek bieden. Toen kregen we de uitnodiging van het World Music & Dance Centre om Numoon bij hen te houden omdat zij onze mix van jazz, hiphop, wereldmuziek, electro en multimedia leuk vonden. En omdat ze ons publiek zien zitten. Wij trekken de trend-setters en dan volgt het grote publiek vanzelf. En zij hebben weer een heel prettig theater met een hele goede vibe met al die wereld-muziekstudenten die van over de hele wereld komen. Ik was gelijk verkocht.”

Dus Numoon wordt Numoon on Air. Hoe ziet dat eruit?

“Het worden een vrijdag- en zaterdagavond. Op elke avond zijn er vier optredens en daar snijden wij één tv-show van, van een uur. Op de avond zelf bereik je maar 150 mensen,

want meer passen er daar niet in, maar via de tv kunnen dat er honderdduizend worden. Daar mikken we op. Maar zelfs als je maar tienduizend mensen bereikt die echte liefhebbers zijn, dan maak je een enorme slag. En het programma wordt een mix van alles door elkaar heen, daar kunnen ook dichters of dansers bij zitten. Want die mix is allang aan de hand. Niet omdat een beleidsmedewerker dat heeft bedacht maar omdat men elkaar ontmoet. Er zijn hier 150 culturen die elkaar ontmoeten en daar komt ook kunst uit voort. Dat mag wel eens gezegd worden. Er is vaak wel aandacht voor de randverschijnselen, maar dit gebeurt ook.”

Wat drijft je?

“De liefde voor muziek. Maar ook de wens om mensen met elkaar te verbinden. Er zijn allemaal kleine, bevolgen netwerkes bezig om hun eigen kunstvorm te realiseren. En het publiek is altijd benieuwd naar iets nieuws, dat integer is. Als je uit het juiste hout gesneden bent, krijg je ook support. Wij zijn maar een mug, maar we krijgen steun van talloze grote partijen. Ook een bedrijf als Feedback heeft ons altijd gesteund. Ik denk dat Rotterdam het cross-medialaboratorium van Nederland kan zijn en van daaruit een doorgeefluik voor Nederland. Wij moeten niet de programmering van andere steden willen nabootsen, we moeten uitgaan van onze eigen kracht, van wat hier allemaal gebeurt. En dát vervolgens doorgeven. Want ook in het doorgeven ligt onze kracht, kijk maar naar de haven.”

En, waarom zitten we hier buiten bij Vispaleis Bos?

“Zodra het weer het toelaat, is dit terras mijn kantoor. Hier doe ik zaken. Al mijn afspraken en telefoonnummers staan op de kartonnetjes waarop ze hier haring serveren. Ik heb er wel honderd thuis liggen. Het is net klein New York. Ik ontmoet hier bekende en onbekende muzikanten, cameramensen, taxichauffeurs die mijn artiesten vervoeren en potige kerels die ik inhuur voor security. Gewoon omdat ik mensen aanspreek. Hé, daar heb je Charlie Dée!”

Dat je in Rotterdam televisie kunt maken, bewijzen Marc van Staveren en Peter Wilmer al vijftien jaar onder de naam Men At Work TV produkties. Hun bekendste programma ‘Raymann is laat’ behoort met zo’n 240 uitzendingen tot een van de langstlopende *late night tv-shows*. Dit jaar sloot Jörgen Raymann zich aan als creative director bij de productie-maatschappij. Reden genoeg voor een gesprek met beide oprichters in hun ruig-industriële pand aan de Merwehaven.

Als je in 1994 in Rotterdam start met een televisieproductiebedrijf, ben je dan niet verdwaald?
Marc: “Dat zou je denken, maar wij woonden allebei in Rotterdam, ook al werkten we samen in Hilversum bij Dutch Dream van Jef Rademakers. Toen Jef met Dutch Dream stopte, besloten wij voor onszelf door te gaan in onze woonplaats. In Hilversum en Amsterdam zat al zoveel, dat wij niet zagen hoe we ons daar zouden kunnen onderscheiden. Daarbij had ik in Rotterdam al veel georganiseerd: theaterfestivals en ook de eerste houseparty’s met Ted Langenbach. Beiden kenden we de infrastructuur van de stad en ook de gaten in het culturele aanbod waarin we mogelijkheden zagen. En we voelden ons thuis in het Rotterdamse cliché van hard werken.”

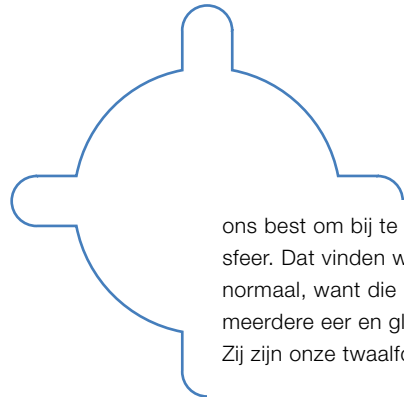
Hoe begin je dan? Van scratch?
Peter: “Wij mochten Het Groot Dictee der Nederlandse Taal meenemen uit Hilversum, dus we begonnen niet met lege handen. Dit jaar maken we dat voor de twintigste keer. Onze eerste eigen productie vanuit Rotterdam was de finale van De Kunstbende, die werd georganiseerd door Beerend Lenstra van

B-Producties. Ons eerste kantoor was bij hem aan de Mauritsweg. Hij organiseerde ook de Wereldhavendagen en daar maakten wij weer tv-programma’s over. Daarna volgde een heel groot opgezet programma over de opening van de Erasmusbrug. Verder bleven we programma’s maken met Koos Postema, die ook bij Dutch Dream zat.”

Is dat jullie kracht? Programma’s maken vanuit een presentator?
Marc: “Ja, terugkijkend kun je dat wel zeggen. Dat is eigenlijk zo gegroeid. Wij hebben nooit grote showprogramma’s gemaakt maar altijd een soort infotainment rondom mensen. Lichtvoetig, maar met inhoud. Dat geldt ook voor wat we doen met Jörgen Raymann. NPS vroeg ons in 1999 om een stand-up comedy programma te ontwikkelen en daar kozen we Jörgen voor als presentator. Hij woonde toen nog in Suriname en kwam over voor de opnamen. Dat illustreert inderdaad wel hoe wij werken: zowel The Comedy Factory als Raymann is Laat hebben wij helemaal gevormd om de talenten van Jörgen, tot een jas die hem goed past.”

VIJFTIEN JAAR TV-PRODUCTIES UIT ROTTERDAM

“DE STAD HEEFT VOOR EEN BELANGRIJK DEEL ONZE FOCUS BEPAALD.”

ons best om bij te dragen aan een goede sfeer. Dat vinden we ook niet meer dan normaal, want die mensen komen allemaal ter meerdere eer en glorie van ons programma. Zij zijn onze twaalfde man.”

Hoe belangrijk was Rotterdam voor deze programma’s?
Peter: “Heel belangrijk. Als locatie voor The Comedy Factory kozen we heel bewust voor Nighttown omdat stand-up comedy in Nederland toen nog een underground fenomeen was, dat vooral jongeren trok. De Kruiskade en omgeving bood hier de ideale omgeving voor. Die plek, waar alle culturen rondlopen die je in Nederland hebt, heeft later ook enorm bijgedragen aan het succes van Raymann is Laat. We openden het programma altijd met het Kruisverhoor. Daarvoor plukten we leuke types van de Kruiskade, die we om commentaar vroegen op maatschappelijke onderwerpen. En Jörgen reageerde daar dan op in de studio.”

Ik zie bij Raymann Is Laat ook altijd van die mooi aangeklede mensen die het enorm naar hun zin hebben.
Marc: “Ja, elke week zitten er weer driehonderd mensen die er echt een avondje uit van maken. Dat willen we hun ook bieden. We houden een warming-up, er is een DJ en Jörgen praat na afloop altijd even met de bezoekers. Van parkeren tot catering doen wij

gemaakt ... dat is niet mis. Maar je kent elkaar, dus dat geeft niets. Het is juist de onbekendheid met elkaar die mensen bang en voorzichtig maakt.”

Kun je zeggen dat deze programma’s, maar ook de stad Rotterdam, jullie bedrijf en aanpak hebben gevormd?
Marc: “Ja, absoluut. Natuurlijk moet je zelf openstaan voor je directe leefomgeving en maatschappelijke thema’s leuk vinden. Wij wilden altijd al een *late night show* maken met humor. Doordat we in Rotterdam zitten, is die humor gevoed door verschillende culturen. En het contact met die verschillende culturen heeft onze interesse daarin ook verdiept. Dus ‘de nieuwe samenleving’, zoals wij het noemen, is daardoor echt iets geworden dat bij ons hoort. Onze keuze voor Rotterdam is een goede gebleken. Vanuit Hilversum heeft men herhaaldelijk gepoogd om in Rotterdam een multicultureel programma te maken, maar dat werkt niet. Je werpt niet zomaar een lijntje naar de nieuwe samenleving. Je moet er middenin zitten. Dat zitten wij. Wij moeten er juist voor waken om ons lijntje met Hilversum te behouden.”

Wat gaat Jörgen bij Men At Work doen?
Peter: “Hij gaat met ons meedenken over nieuwe programmaformats en jong talent begeleiden. Jandino Asporaat is zo’n talent. Hij is een Rotterdamse Antilliaan die al twee goedlopende theatervoorstellingen op zijn naam heeft staan. Voor hem hebben wij een programmaformat ontwikkeld en een pilot gemaakt die begin september is uitgezonden. We hopen dat het een serie wordt. Ook willen we iets doen met Rachid Larouz en Quintis Ristie die ook al in Raymann is Laat zitten. En we werken samen met Rotterdamse partijen als radio FunX, Holland Harbour Productions (van Spoorloos Verdwenen - red.) en DUCOS Productions (van o.a. Dunya en het Zomercarnaval - red.). Daar zit ook allerlei talent waar wij wat mee kunnen, en andersom helpen wij hen bij het vinden van de weg in Hilversum.”

Hoe ziet jullie toekomst eruit?
Marc: “Wij zullen nooit een tweede Endemol worden. Maar dat willen we ook niet. We willen klein en zelfstandig blijven, zodat we nooit iets hoeven te maken dat we zelf niet leuk vinden. Maar nu, met Jörgen erbij, gaan we een nieuwe fase in met Men At Work. En dat betekent meer investeren en meer programma’s maken. Maar altijd geconcentreerd op Rotterdam, waarbij we hopen dat onze activiteiten de av-sector hier helpen ontwikkelen.”

Winnaar Create Your World zet zich in voor de zee

creativity
starts here

Create Your World is een wedstrijd die behoort tot de vele activiteiten die in 2009 in het kader van Rotterdam Jongerenhoofdstad worden georganiseerd. Uit alle inzendingen van dromen waren er tweehonderd geselecteerd. Zij kregen de kans om in verschillende kamers in het Hilton Hotel een dag lang hun ideeën aan te scherpen met behulp van bekende Nederlanders die hun droom al hebben verwezenlijkt.

de uitwerking van hun droom. Daar zijn uiteindelijk, mede door een internet-poll, vijf mensen uit geselecteerd die hun idee in de praktijk mogen brengen.”

En jij bent daar één van. Wat is jouw droom?

“Dat is een educatieprogramma maken over de oceanen, voor jongeren. Ik deed al mee aan de organisatie van de Wereld Oceaan Dag op 8 juni in de Erasmus Universiteit waaraan ook de kleinzoon van Jacques Cousteau en Paul Watson, de oprichter van Sea Shepherd en mede-oprichter van Greenpeace, deelnamen. Hier werd gesproken over de toestand van de oceaan. Dat had al wel met mijn droom te maken, maar het ontwikkelen van een multimediaal educatie-programma is de droom waarmee ik aan de wedstrijd deelnam.”

“IK HEB DE ONDERWATERWERELD IN KORTE TIJD DRAMATISCH ZIEN VERANDEREN.”

Begin dit jaar zag Vincent Kneefel een poster hangen met de tekst: Wil jij Obama interviewen? De prikkelende kop waarmee Create Your World jongeren opriep hun droom waar te maken, werkte. Vincent stuurde zijn droom in en won. Hij en vier andere winnaars krijgen € 10.000,- en professionele begeleiding om hun droom waar te kunnen maken. En zo heeft Vincent nog een paar dromen die hij waar gaat maken. Ze hebben allemaal te maken met zijn zorg om het leven in de oceanen, dat hij met eigen ogen ziet teruglopen.

Vincent, wie waren er allemaal in het Hilton en wat gebeurde er?

“Hugo Borst, Roy Makaay, Jochem Uytdehaage, Howard Komproe, Miryanna van Reeden, Jim Bakkum, Nicolette van Dam, en nog veel meer bekenden. Opvallend was dat al deze mensen iets gemeen hadden, een bepaalde drive en enthousiasme. Zij gaven tips en selecteerden tien mensen die een maand lang onder begeleiding aan de slag mochten met

Is dat nodig, zo'n educatieprogramma?

“Ja. Ik zie dat veel non-gouvernementele organisaties, zoals het Wereld Natuur Fonds en Greenpeace, eigenlijk niets te bieden hebben voor jongeren van 12 tot 18 jaar. Wel voor oudere en jongere leeftijdsgroepen, maar niet voor deze belangrijke leeftijd. Onderdeel van Your World is Your Lab, daarin wordt door jongeren gebrainstormd over allerlei onderwerpen. Als je het daar over de

> oceanen gaat hebben, is het schokkend te ontdekken hoe weinig jongeren hierover weten. Op de middelbare school krijg je hier ook niets over mee. Ik kreeg Grieks en Latijn waar ik nu niets mee doe. Maar ik had graag meer over dit onderwerp gehoord.”

Hoe gaat jouw educatieprogramma eruitzien?

“Het wordt een online lespakket waarin games, quizjes, YouTube-filmpjes maar ook platforms als Hyves en Facebook een rol spelen. Het programma wordt dus zelf ook meteen een verspreidingsmedium. De oceanen zijn hierbij het uitgangspunt, maar vanuit dit onderwerp raak je aan allerlei belangrijke maatschappelijke thema’s als klimaatverandering, overbevissing en vervuiling. Het doel is dat je vanuit deze informatie gaat nadenken en meedenken.”

Waar begin je?

“Ik ga naar de Azoren voor een maand. Daar starten we met een expeditie die de verhaallijn moet vormen voor het educatieprogramma. Thema’s als klimaatverandering en overbevissing zijn heel abstract. Je moet jongeren eerst inspireren door ze te laten zien hoe mooi de oceanen zijn. En er is geen betere plek om dat te doen dan de Azoren omdat daar ‘s zomers alle vissen uit het noorden en zuiden van de Atlantische Oceaan bij elkaar komen. Maar we gaan ook in op hoeveel vissen er zijn verdwenen. Dat is echt schokkend.”

Welke onderwerpen of dieren kies je voor het programma?

“We gaan in op walvissen en dolfijnen omdat dat heel aansprekende dieren zijn, het tweede onderwerp is overbevissing, het derde schildpadden, het vierde vervuiling en het vijfde is de toekomst van de oceaan. En naast het educatieprogramma wordt er voor National Geographic een documentaire gemaakt over Dos Winkel, een onderwaterfotograaf van tegen de zestig, en mij. Ofwel, over twee generaties onderwaterfotografen die zich inzetten voor de onderwaterwereld.”

Dat doe je dus nog even naast het maken van het educatieprogramma. Nog meer?

“Ja, want direct na de Azoren ga ik door naar Menorca om te trainen voor wat ik volgend jaar met een vriend ga doen, en dat is negenduizend verticale meters overbruggen. Dat wil zeggen dat we eerst een duik gaan maken

naar 152 meter diepte. Dat is echt diep. Er zijn meer mensen in de ruimte geweest (inmiddels vijfhonderd) dan op 152 meter diepte. Bij duiken ligt de recreatiegrens op ongeveer 40 meter. Als je verder wilde, moest je technisch duiken maar sinds een aantal jaren bestaan er zogenaamde rebreathers waarmee je lang en dus ook diep kunt duiken. Na de duik fietsen we naar de voet van de Mount Everest, dat is op 5.200 meter en daarna klimmen we door naar de top op 8.848 meter. Dat doen we halverwege 2010.”

niveaus en dat willen laten we zien op elke duizend meter. Als je aandacht wilt vragen voor dit soort problemen moet je iets bijzonders doen, dus dat doen we. Want deze combinatie van diep duiken en hoog klimmen is niet eerder gedaan.”

Hoe is het gesteld met het uitsterven van diersoorten?

“Slecht. Wetenschappers vrezen dat binnen dertig jaar de helft van alle soorten verdwenen zal zijn. Als één soort verdwijnt uit een

Kun je naast duiken dan ook klimmen?

“Ja, maar we moeten natuurlijk wel stevig trainen. Het beklimmen van de Mount Everest is qua techniek niet heel spectaculair, maar zeker niet ongevaarlijk. Boven de achtduizend meter halveert je denkvermogen en je lichaam gaat langzaam sterven, ook als je zuurstof bij je hebt. Je kunt daar maar maximaal 48 uur zijn.”

Een hachelijk avontuur. Waarom ga je dat doen? Is er een link met je zorg voor de oceanen?

“Jazeker, want wat onze zorg heeft, is de achteruitgang in biodiversiteit. Dat gebeurt niet alleen onder water maar ook in het Zuid-Amerikaanse regenwoud, op de Noordpool of waar dan ook. Overal zie je dat bepaalde diersoorten verdwijnen. Meer dan 99% van de mensheid leeft op zeeniveau, maar onze impact - onze footprint - raakt alle

ecosysteem dan heeft dat invloed, maar dan zal het systeem wel doorgaan. Als meer soorten verdwijnen, kan een geheel ecosysteem instorten. Onder water is dit al aan de hand. Door de haaienvangst zijn 40% van alle haaien verdwenen en van sommige soorten al 90%. Terwijl zij een heel belangrijke rol vervullen. Dat gaat grote gevolgen hebben.”

Jouw zorg voor de biodiversiteit klinkt als een fulltime baan. Is dat ook zo?

“Dit vraagt veel tijd, maar ik studeer bedrijfskunde en werk daarnaast als assistent van professor Jan Rotmans bij onderzoeksinstituut Drift dat zich richt op duurzaamheid. Dat is mijn werk, de andere activiteiten zijn mijn jongensdromen. En die gaan nu uitkomen.”

YOUR WORLD - ROTTERDAM JONGERENHOOFDSTAD 2009

Onder de naam Your World staat Rotterdam gedurende heel 2009 bol van de evenementen voor en door jongeren, kennisdeling en talentontwikkeling. De Maasstad is uitgeroepen tot eerste Jongerenhoofdstad van Europa en wil met Your World de positie van Rotterdam versterken als stad die ook ná 2009 aantrekkelijk is voor jongeren.

Rotterdam kent het Nederlands Architectuurinstituut NAI, de Internationale Architectuur Biënnale en Architectuurinstituut Rotterdam AIR. Om verwarring tussen deze partijen te voorkomen vragen we aan AIR-directeur Patrick van der Klooster wat zijn organisatie doet.

“DE LIEFDE VOOR HET MAKEN MOET WEER OP DE AGENDA.”

“Van oorsprong stond AIR voor Architecture International Rotterdam. Net als International Film Festival Rotterdam en Poetry International Rotterdam organiseerde AIR manifestaties op het eigen vakgebied, meestal om de twee of drie jaar. Maar in 2002 vond de toenmalige wethouder dat je als architectuurstad eigenlijk niet periodiek aandacht moet besteden aan architectuur maar continu. Toen veranderde AIR in Architectuurinstituut Rotterdam. Maar toen ik 2005 aantrad vond ik die naam de lading niet dekken want een instituut heeft wetenschappelijk medewerkers en een bibliotheek enzo, en dat hebben wij allemaal niet. Maar de naam is zo sterk dat het zonde zou zijn om die weg te gooien. Dus wij zeggen AIR, als het Engelse woord voor lucht.”

En wat doet AIR?
“Wij dagen uit tot het gesprek over de architectuur in Rotterdam. De onderregel bij onze naam is: ‘Over architectuur gesproken’. Dat ‘uitdagen’ kan in de vorm van een rondleiding, een lezing, een debat, een film, een tentoonstelling of wat dan ook. Hierbij richten we ons op de professionals, die je in Rotterdam meer hebt dan in enig andere stad van Nederland, en op het brede publiek. Voor deze groep organiseren we de Dag van de Architectuur, de Open Monumentendag en maken we een documentaireserie met RTV Rijnmond over architectuur en duurzaamheid.”

Wat is het verschil met het NAI?
“Het NAI is een landelijke en internationaal opererende instelling met een museum, een

WIL BIJDRAGEN AAN DE MENINGVORMING OVER ARCHITECTUUR

ARCHITECTUUR FILM FESTIVAL ROTTERDAM

Rotterdam kent tegenwoordig een aantal filmfestivals. Vanaf 29 oktober tot en met 1 november strijkt het Architectuur Film Festival Rotterdam (AFFR) er voor de vijfde keer neer. De films staan volledig in het teken van ‘de stad’ en architectuur. Vele producties zijn nog nooit in Nederland vertoond, maar ook cultklassiekers hebben een plek in de programmering.

Belangrijkste locatie is de Rotterdamse bioscoop Cinerama en dit gebouw speelt ook een rol in de programmering van het festival. Het pand staat op de nominatie om gesloopt te worden en daarom besteedt het AFFR aandacht aan Cinerama met een tentoonstelling, een foyertalkshow en een ‘behind the screens’-tour. affr.nl

collectie, een archief en een wetenschappelijke taak. AIR richt zich echt op Rotterdam. Wij kennen het complete ‘stratenboekje’ van de Rotterdamse architectuurwereld en kunnen dus allerlei partijen aan elkaar koppelen. Het is niet zo dat wij pretenderen dat we de stad mooier kunnen maken. Want door ons ontstaan geen gebouwen, door ons ontstaan gesprekken over en hoe en wat er gebouwd zou moeten worden. Wij willen bijdragen aan de meningsvorming. Er zijn allerlei mensen met ideeën en fascinaties en die geven wij een podium. In het begin kwamen alle initiatieven van ons maar nu komt de helft van de ideeën van buitenaf naar ons toe.”

Kun je een paar activiteiten beschrijven?
“We zijn gevraagd om aan de Open Monumentendag op 12 september wat meer beleving en kennis toe te voegen. Dat is echt

een activiteit voor het grote publiek waar we ook een programma rond de Westersingel bij hebben georganiseerd en aansluiting zoeken met het Witte de With-festival. Op 28 september houden we de Dag van der Leeuw waarbij de eerste Van der Leeuwkring-prijs uitgereikt wordt. Dat is een prijs voor privaat initiatief dat bijdraagt aan de publieke ruimte. Zoals architect Joost Kühne die de luchtrechten kocht boven vijf parkeerplaatsen in de Boomgaardstraat om daarboven zijn eigen woning en kantoor te maken. Een luguber straatje werd daardoor weer levendig. Of Rob Kooij die maar liefst zes jaar werkte om de vervallen Santas Loods aan de Lekhaven op te knappen. Of zoals de bewoners van de Heemraadssingel die onder de naam Singeldingen allerlei buurtactiviteiten op touw zetten waardoor de bewoners elkaar ontmoeten. Zij zijn genomineerd voor deze prijs vanuit hun betrokkenheid bij de publieke ruimte.”

Wat vind je van de architectuurdiscussie in Rotterdam?

“Rotterdam is een creatieve stad, maar de architectuurdiscussie gaat vaak over imago, ambities, marketing, politiek en sociale thema’s. Dat moet ook, maar ik mis soms de ambachtelijke discussie over hoe een gebouw eruit moet zien. Daarover gaan we in De Unie debatten organiseren. Daarmee richten we ons op de professionals. Neem dat koperen gebouw bij station Blaak. Ik durf te beweren dat er nog geen halfuur is gediscussieerd over de keuze van de baksteen. Ook bij de Maastoren heb ik mijn vraagtekens over hoe grondig er over het uiterlijk is gedebatteerd. In Rotterdam hebben we het altijd over de planologie, de arbeidsplaatsen, de voorzieningen, maar nooit over: hoe moet het eruit zien? We willen deals maken en doorpakken.

INTERNATIONALE ARCHITECTUUR BIËNNALE ROTTERDAM

Het thema van de vierde editie van de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR) is Open City: Designing Coexistence. Wat is de ‘Open City’? Hoe wonen, werken, denken, dromen en doen mensen in de ‘open stad’? Waarom is het dringend nodig om deze nieuw leven in te blazen? Met die vragen wordt de bezoeker geconfronteerd tijdens tentoonstellingen en publieksactiviteiten. Het Nederlands Architectuurinstituut (NAi) is het centrale punt van de IABR en creëert een rechtstreekse verbinding tussen de straat en de grootste tentoonstellingszaal. Het instituut opent zich daardoor letterlijk naar de stad Rotterdam. De IABR gaat op 24 september 2009 van start en loopt tot en met 10 januari 2010. iabr.nl

AIR wil de liefde voor het maken wat vaker op de agenda zien. Ik heb goed contact met een kring van projectontwikkelaars en heb wel eens tegen hen gezegd dat ik voor mezelf geen enkele woning heb overwogen die zij in de afgelopen drie jaar hebben gebouwd. Terwijl ik tot het hart van de doelgroep behoor.”

Wat is je ambitie voor de toekomst?

“Ons werk bestaat veel uit praten. Ik zou ook graag wat willen laten zien, dus zijn we nu aan het nadenken of je niet bepaalde interventies in de stad zou kunnen plegen. Bijvoorbeeld de brug van Katendrecht naar de Wilhelminapier nu alvast in ruwe vorm neerleggen als test. Nog beter zou het natuurlijk zijn om dit te bedenken voordat het plan voor de brug er was. In Zwitserland moet een gepland gebouw dat hoger wordt dan tachtig meter eerst in stellages worden neergezet. Pas daarna - als het even heeft gestaan - gaat men beslissen of het echt wordt gebouwd. Dat kost geld, ongeveer een ton, maar hoeveel is dat op een gebouw van veertig miljoen? Zulke zaken zou ik hier ook

willen organiseren. Niet zozeer om stelling te nemen voor of tegen een gebouw maar om beter te kunnen nadenken over de behoeften waarin zo’n gebouw - of brug, of wat dan ook - zou moeten voorzien. De stad is van iedereen. Natuurlijk zal nooit iedereen gaan meepraten over de inrichting van de stad, maar je kunt het gesprek wel verbreden en ook zorgen dat de talloze partijen die in hetzelfde gebied actief zijn, meer met elkaar overleggen. Daar zie ik wel een taak voor AIR.”

EEN KLUSHUIS

ALS AANLEIDING VOOR EEN NIEUWE START

Architect Rolf Bruggink verruilde de Utrechtse wijk Wittevrouten voor het Rotterdamse Oud-Charlois om hier te starten met een nieuw vak en nieuwe identiteit: als meubelontwerper Rolf.fr. De reden voor zijn stap naar de Maasstad is de kans die hij kreeg met een klushuis.

HET FENOMEEN KLUSHUIS

Een klushuis is een sterk verwaarloosd pand in een vaak minder goed bekend staande buurt, dat door de gemeente wordt aangeboden tegen een gereduceerde verkoopprijs. Dankzij stevige subsidie van het ministerie van VROM kunnen de aangekochte woningen tegen een sterk gereduceerde prijs worden verkocht. Voorwaarden zijn dat de koper een bepaald financieringsbedrag rond krijgt (voor het opknappen), het pand binnen één jaar grondig opknapt en er minstens twee jaar zelf woont.

Waarom Rotterdam?

“Hier krijgen we de unieke kans een droomhuis te bouwen waar je kunt wonen en werken. Waar krijg je een huis dat zo slecht is dat alles eruit moet – maar ook mag! – zodat je zelf kunt maken wat je wilt? Misschien kan het ook wel ergens anders, maar dan moet je bakken geld meenemen. Wij, mijn vriendin Yvvi en ik, hebben voor dit huis niets betaald. Wel hebben we de fundering moeten herstellen en dat kostte ons € 35.000. En dan natuurlijk de kosten van opknappen want het is niet meer dan een casco.”

Waar wonen jullie terwijl je klust?

“Wij zitten nu tijdelijk in een huis van de gemeente. Antikraak. De gemeente koopt deze huizen om te voorkomen dat ze in handen vallen van huisjesmelkers of om ze aan te bieden als klushuis en daar mogen wij nu in. Dus ik moet zeggen dat ik me bijzonder welkom voel.”

In Utrecht woonde je in een wijk met blanke, hoogopgeleide, startende gezinnen. Oud-Charlois is een multiculturele volksbuurt. Wist je dat?

“Ja, maar ik had het ook wel een beetje gezien met al die trendy bakfietsen. Ik wilde wel iets meer midden in de wereld staan.”

“IK VOEL ME HEEL WELKOM
IN ROTTERDAM.”

De wanden, hangende kamers en het trappenhuis zijn heel fraai opgebouwd uit honderden balkjes. Waarom?

“Eigenlijk was het plan om al het hout dat we uit dit huis zouden slopen, van de kap, de vloeren en de wanden, weer opnieuw zouden gebruiken voor de inrichting: een woon-gedeelte in de vorm van een hangend object. Maar al gauw bleek dat we daar te weinig hout voor hadden. Toen kozen we voor nieuw hout en een wat strakkere uitvoering. Wij willen hier iets heel moois van maken. Yvvi is ook architect en samen zijn we best bereid om een aantal onpraktische zaken op de koop toe te nemen als dat ertoe leidt dat je straks ook echt iets bijzonders hebt.”

Dit is je laatste werk als architect. Onder de naam Rolf.fr start je hier als meubelontwerper. Wat maak je?

“Ik transformeer bestaande meubelen in nieuwe. In de architectuur is deze werkwijze niet meer dan normaal, maar bij meubels is dit minder gebruikelijk. Ik zie mezelf dan ook een beetje als een architect die met meubels

bezig is. Deze kast, de Divorce, is doormidden gezaagd waardoor twee kasten ontstaan. Maar belangrijker is dat je vanuit de doorsnede nog beter de vorm van de kast kunt zien. Verder werk ik met contrast door de afgezaagde kant een heel andere kleur te geven. Maar ook met contrast in de vorm van ‘open’ en ‘gesloten’ ruimten door nieuwe, open vakken te maken tussen de gesloten ruimten.”

En hoe breng je zo’n kast aan de man?

“We zijn net met drie kasten naar Milaan geweest, niet naar de grote beurs van Salone del Mobile maar naar de ‘subbeurs’ Zona Tortona in de gelijknamige oude industriële wijk. De kasten hebben we op wieljes gezet - met luchtbanden! - en daar zijn we mee door de wijk getrokken. Ook hebben we ter plekke een vierde kast opengezaagd, daar een ijsreservoir in gemaakt, flessen Prosecco erin gestopt en die wijn zijn we gaan uitschenken. Omdat daar in buitenruimte verder niet veel gebeurt, trokken we heel veel aandacht.”

WONEN ÉN WERKEN IN DE SCHIECENTRALE

URBI ET ORBI

Maaike Engels en Thomas Bouvy wonen samen en werken samen. In de Schiecentrale. Onder de naam Urbi et Orbi doen ze aan ‘audiovisuele vormgeving’.

Urbi et Orbi?

Maaike: “Ja, we waren op zoek naar een naam en deze vonden we in het woordenboek. De betekenis: ‘boodschap aan stad en wereld’ vonden we wel toepasselijk.” Thomas: “Kun je nagaan, dat we pas iets vonden toen we bij de ‘u’ waren!” Maaike: “Nee hoor, we hebben gewoon at random gebladerd. Maar er is nu ook een cabaretduo met die naam. Wij waren een keer bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om een groepsinteractie-programma te bespreken waarvoor zij ondersteuning zochten. En pas heel geleidelijk kwamen we erachter dat zij niet ons bedoelden, maar dat duo. ‘Jullie hebben toch die act met een rode bal?’ ‘Nee, wij willen het met video doen.’”

Wat is ‘audiovisuele vormgeving’?

Maaike: “De laatste tijd werken we veel in 3D-ruimten, daarom is vormgeving wel een goed woord. Bijvoorbeeld videovormgeving als onderdeel van het stagedesign bij

modeshows en evenementen. Beelden worden hierbij onderdeel van het decor. Deze zomer doen we Zomergasten voor de VPRO. Zij gebruikten een zee als achtergrond maar wij zijn gevraagd om daar iets anders voor te bedenken en om video meer integraal bij het decor te betrekken. Maar we maken ook promoclips. Het heeft in elk geval altijd met video te maken.”

“DE IDEALE PLEK VOOR WONEN, WERKEN EN ONTMOETEN.”

Thomas: “En dat kan op één scherm zijn, maar dat doen we nauwelijks nog want je wordt snel verwend. Dus steeds vaker werken we met multiscreenprojecties. Of we projecteren op een wand of een object. Voor videofestival Cineboards projecteerden we een mix van beelden op de halfgesloopte Pauluskerk. En Maaike heeft veel geveejayd. Maar nu we een kindje hebben, doen we dat wat minder. Ook wel omdat de budgetten hiervoor minder worden.”

Wie doet wat?

Maaike: “De kracht van ons als team is dat we twee disciplines combineren. Thomas is technisch en ruimtelijk onderlegd. Hij studeerde een tijdje bouwkunde in Delft. Ik studeerde animatie aan de Willem de Kooning Academie en werk vanuit het concept. Dus samen kunnen wij passende content ontwikkelen en die vervolgens ook technisch waarmaken.”

Thomas: “En de technische mogelijkheden veranderen voortdurend, dat moet je wel bijhouden. Als je niet weet dat een fog screen bestaat als projectiescherm, kun je dat niet als mogelijkheid inzetten. Nieuw zijn ook pica projectoren, heel kleine projectoren die straks in telefoons worden ingebouwd. Dan zou je het publiek de rol van VJ kunnen laten vervullen door hen beelden in het rond te laten projecteren.”

Maken jullie zelf de beelden die je gebruikt?

Thomas: “Eigenlijk altijd. Inmiddels hebben we ook een enorme beeldbank waaruit we kunnen putten.”

En is het eindproduct behang of heeft het ook een boodschap?

Maaike: “De ene keer is het behang, de andere keer een boodschap, maar toch wel vaker een boodschap. Toen ik bij Now & Wow veejayde kreeg ik wel eens de klacht dat het te inhoudelijk was.” Thomas: “Sommige opdrachtgevers willen bloemetjes en dansende pillen. Dat doen wij niet. Wij willen dat de beelden een verbinding hebben met de context waarin ze worden getoond. Zoals bij Zomergasten.”

Geeft Zomergasten een goed beeld van hoe jullie werken?

Thomas: “Ja, en van hoe wij graag willen werken. De redactie wilde dat beeld het voornaamste bestanddeel van het decor zou zijn en haalde ons er al in een vroeg stadium bij. Zo konden we samen met het architectenbureau dat het decor zou bouwen, een voorstel ontwikkelen.” Maaike: “Iets anders van Zomergasten dat erg bij ons past, is dat je snel moet reageren op de inhoud van het gesprek. Dat moet bij veejayen ook. Wel was deze opdracht anders omdat er geen publiek is bij Zomergasten. Je moet je dus realiseren dat je beelden niet live worden gezien, maar via een camera op een beeldscherm thuis. En dat heeft best veel consequenties. Ook heb je te maken met een regisseur waarmee je voortdurend in verbinding staat. Gelukkig hebben we zelf

ook ervaring opgedaan met beeldregie bij Numoon Lab TV waardoor we de regisseur goed van dienst kunnen zijn.”

Waar waren jullie hiervoor gehuisvest en hoe kwam je in de Schiecentrale?

Thomas: “Wij zaten antikraak in het oude IMAX theater. Ook dat was een combinatie van wonen en werken. Daar hadden we veel ruimte maar het was wel geïsoleerd. Je nam de lift en zag niemand. We werden op de Schiecentrale attent gemaakt door city dressers Madje Vollaers en Pascal Zwart van Studio Vollaers die hier op de hoek zitten. Het is hier wel kleiner, maar je hebt veel glas en een mooi uitzicht. En je hebt hier veel collega-bedrijven en ontmoetingsplekken. Dus voordat we te horen kregen dat we weg moesten uit het IMAX hadden we hier al getekend.”

Golden er ook bepaalde voordelen?

Maaike: “Ja, het is een koopwoning met subsidie van de Europese Unie met het doel om mensen uit de av-sector aan te trekken. Er was ook een ballotage. Maar we weten dat een aantal mensen, die wel tot de doelgroep behoren, buiten de boot vielen omdat ze de hypotheek niet rond kregen. Je wordt toch als risicovol gezien. Ze zouden eigenlijk een aantal leegstaande koopwoningen met subsidie moeten gaan verhuren aan creatieven.”

Jullie kunnen deze plek in elk geval aanbevelen?

Thomas: “Nou en of! Naast de netwerkvoordelen: je hebt je eigen zwembad voor de deur in de vorm van de Maas. Wij hebben al gekeken naar een duikplank op Marktplaats maar die was tweeduizend euro. Toch iets teveel. Maar je kunt hier gewoon zwemmen. Als het vuil in de hoekjes ligt, is er geen stroming. Is het vuil verspreid, dan moet je uitkijken.”

PROSKOPE FILMEN EN UITZENDEN MET JE MOBIELTJE

Drie jaar geleden zaten Corné Bouman en Cornelis Jacobs in de trein te spelen met hun mobiele telefoons. Ineens hadden ze een idee. Zou het niet fantastisch zijn om met je mobieltje te kunnen filmen en dat tegelijkertijd ‘live’ uit te zenden via internet? Na een lange en wereldwijde omzwerving kregen ze dit technisch voor elkaar. Het vermarkten ervan is nog een ander verhaal.

Corné Bouman: “Ja, je begint met een idee en vervolgens neem je het zó serieus dat je het wilt uitvoeren. Daarvoor gingen wij op zoek naar een partij die dit voor ons zou kunnen ontwikkelen. Maar zo simpel als het klinkt: beeld en geluid opnemen en real time broadcasten naar een IP-adres, bleek technisch nog heel lastig. We bezochten bedrijven in allerlei landen in Europa, in de VS en in India.”

Was je bij al die bezoeken niet bang dat iemand met je idee aan de haal zou gaan? “Dat was ik wel, maar de technische obstakels bleken dermate hoog dat dit gevaar ook weer niet heel groot was. Zo zijn we gaandeweg onze zoektocht ook van de ene technologie overgestapt naar een heel andere. Zo kom je stapje voor stapje dichterbij wat wij zochten. En dat was een toepassing voor consumenten. Zodat je bijvoorbeeld naar je Hyves kunt uitzenden vanaf je vakantieadres.”

Lijkt me lastig geld verdienen aan een gratis dienst.

“Dat is zo, en de consument wil voor dit soort zaken niet betalen. LiveSkope is een soort YouTube maar dan live. En voor YouTube wil je niet betalen. Dat maakt het ook een molensteen om de nek van Google. En dan hoeven zij niet eens de bandbreedte te betalen om alle gebruikers tegelijkertijd te bereiken en wij wel.”

“DE ROTTERDAMSE SPIRIT HEEFT
ONS ZEKER GEHOLPEN BIJ ONZE
START.”

Waar vond je een partij die dit kon ontwikkelen?

In Bangalore, India. Daar was een bedrijf dat erin slaagde dit voor ons te bouwen. En wat betreft de bescherming van het idee: mijn collega is gelukkig jurist en heeft in contracten ons intellectuele eigendom vastgelegd. In Bangalore is dat ook vanzelfsprekend. Er zijn landen waar ik daar minder gerust over zou zijn.”

En wat deden jullie met deze technologie?

“Ons basisidee was om dit als gratis downloadbare toepassing aan de consument aan te bieden. Dat deden we op LiveSkope.com. Hiermee wilden we een merk en een community creëren waarmee we in een later stadium geld zouden kunnen gaan verdienen, via advertising enzo. En dat hebben we ook gedaan. Maar het kostte veel geld, vooral het kopen van bandbreedte, en voor je geld gaat verdienen ben je een hele tijd verder.”

Heb je al een licentie verkocht?

“Ja, aan RTL Nieuws. Zij gaan al hun journalisten hiermee uitrusten waardoor zij te allen tijde *breaking news* naar zeven miljoen huiskamers kunnen brengen. Verder praten we met veel partijen waaronder ook de telecomproviders. Maar we zijn op dit moment vooral geïnteresseerd in zakelijke gebruikers die er meteen het nut van inzien en ermee aan de slag kunnen. Want we moeten nu geld verdienen. Het idee is leuk en de jongensdroom is verwezenlijkt, maar dat maakt je nog geen ondernemer. Je moet het ook kunnen verkopen.”

Wanneer verwacht je jullie doorbraak?

“In 2010. Zoiets is nooit exact te voorspellen maar je voelt dat de tijd rijp is voor een toepassing als deze.”

Jullie zijn je bedrijf in Rotterdam gestart. Hoe ging dat?

“Wij studeerden allebei in Rotterdam dus gingen ook hier op zoek naar ondersteuning. En die kregen we in de incubator Area010 in het World Trade Centre. Daar kregen we een werkruimte op een vloer met allemaal startende bedrijven en dat was heel inspirerend. We zaten daar van januari 2008 tot de zomer. Toen waren we al zo uit ons jasje gegroeid dat we verhuisden naar de Schiecentrale. Er was daar een optie verlopen en we konden er meteen in. Dus we gingen van 10 naar 75 vierkante meter en van een gedeelde ruimte naar een eigen bedrijfsruimte. En omdat we starters waren, mochten we het huurcontract inkorten van vijf naar twee jaar.”

Is Rotterdam voor jullie business een gunstige stad om gevestigd te zijn?

“De Rotterdamse spirit heeft ons zeker geholpen bij onze start. Je hebt zoveel informatie nodig en dat was in de incubator heel goed georganiseerd. Verder gingen we naar KvK-borrels en ook Stichting Nieuwe Bedrijvigheid hielp ons op weg. Een jaar geleden stonden we in de stand van het OBR (Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam - red.) op de Emerce eDay waar we voor het eerst onze technologie demonstreerden aan een zakelijk publiek. Dit jaar zijn we technologiepartner van Emerce eDay. Maar vanaf nu maakt het minder uit waar we fysiek zitten, want onze klanten zijn in heel Europa gevestigd.”

W
D
C

broedplaats
voor 1001
muziek- en
dansculturen

Het was voor het idyllische zuiden van Portugal bedacht, maar werd in de Rotterdamse Coolhaven waargemaakt: het **World Music & Dance Centre. Al tweeënhal jaar ontwikkelplaats en podium voor stijlen in zang en dans die buiten de aandacht van het reguliere aanbod vallen. Oscar van der Pluijm is er directeur.**

Wat doet het World Music & Dance Centre?

Oscar van der Pluijm: “Eigenlijk drie dingen. Wij bieden een podium voor wereldmuziek en dans, en ik denk dat we daarmee een aanbod realiseren dat trendsettend is. Verder dragen we bij aan talentontwikkeling door speciale programma's op te zetten, vaak in samenwerking met andere organisaties. En als derde doen we onderzoek naar de behoefte aan onze activiteiten en hoe we daaraan het beste kunnen voldoen.”

Hoe maak je een podium voor wereldmuziek en dans trendsettend? Dan moet je heel veel weten van een heel groot terrein.

“Dat is zo. Het is om die reden ook onmogelijk om de programmering door één persoon te laten doen. Dus wij werken met een team van goede freelance programmeurs, zoals Sigmar Vriesde en Hanyo van Oosterom. Daarnaast hebben we hier de World Music Academy in huis met docerende topmuzikanten, zoals Lucas van Mervijk (latin percussie), Paco Peña (flamencogitaar) en Hariprasad Chaurasia

(bansuri - bamboefluit), die een heel groot netwerk hebben. Zij weten wanneer bepaalde muzikanten in ons land zijn en dan vragen we of ze er niet een paar dagen aan willen plakken. En dan laten we ze niet alleen optreden, maar we koppelen ze ook aan onze studenten en dat leidt dan bijvoorbeeld tot een masterclass en een optreden.”

Zijn er stijlen die je mist?

“Het aanbod is op dit moment niet bij te houden. Er is zoveel. Het gaat er, denk ik, niet zozeer om dat je probeert volledig te zijn. De uitdaging is eerder om dat waarvoor je kiest zó te verpakken dat er voor het publiek een aantrekkelijk aanbod in te herkennen is. Dat is onze opgave.”

Wat gaan we binnenkort horen en zien dat je hier graag zou vermelden?

“Vanaf oktober starten we met Matinee du Monde dat een soort vervolg is op Daylight Dancing. Het is een familievoorstelling rond onze huisband, het Nuworld Orchestra en

“WEG MET HET LESLOKAAL.
GEWOON SPELEN EN LEREN!”

OOK VERZAMELGEBOUW

Het WMDC is niet alleen een stichting met eigen activiteiten maar tegelijk ook de beheerder van het gebouw waarin nog vijf collega-organisaties zijn gehuisvest. Dat zijn de afdeling Rotterdam World Music Academy van conservatorium Codarts, een muziekschool van de SKVR, Stichting Music Matters, Cultuurscouts en Roots & Routes.

➤ Omar Ka. Dat wordt elke zondagmiddag jammen, dansen, schminken en hapjes en drankjes voor jong en oud. En natuurlijk Numoon on Air, maar daar vertelt Hanyo al over in deze INSPR.”

Verder doen jullie aan talentontwikkeling. Werd dat nog niet gedaan?

“Er is veel talent dat onder de radar vliegt van het reguliere muziekonderwijs. Dat zijn vaak heel interessante autodidacten met een specifieke culturele achtergrond die op de een of andere manier geen aansluiting vinden met de muziekschool of het conservatorium. Maar ze hebben wel het niveau om professional te worden. Daar zetten wij alternatieve projecten voor op. En het leuke is dat we SKVR en Codarts in onze rugzak hebben, zodat we mensen kunnen laten doorstromen zodra ze daar aan toe zijn.”

Heb je een voorbeeld van ‘talentontwikkeling’?

“Een heel mooie is de International Summer-school die we deze zomer organiseerden met Roots & Routes. George Clinton gaf hier een

masterclass. Of Brass Meets ... dat is een groot project voor Afro-Caribische brass waarbij wekelijks tachtig Antilliaanse en Surinaamse kinderen van vijf jaar tot zestien jaar trompet en trombone meespelen in een brassband.”

Waarom bereikt het reguliere muziek-onderwijs deze groepen niet?

“De voornaamste reden is dat we te weinig weten van elkaar. De groep waar ik het dan over heb betreft vooral de derde generatie migrantenjongeren. Aan de ene kant zijn ze helemaal thuis in de moderne urban muziek. Maar tegelijk hebben ze ook een lijntje met muziek die hen helpt zich te identificeren met hun eigen culturele achtergrond. Dat zie je bij Surinaamse jongeren die nog steeds bezig zijn met kawina, winti en kaseko, maar je ziet het ook in de Kaapverdiaanse, Antilliaanse en Turkse gemeenschap. Wij weten daar eigenlijk nog te weinig van om daar goed op in te kunnen spelen.”

Hoe doorbreek je dat?

“Wat we doen, is hun autodidacte muzikale leiders in contact brengen met onze geschoolde docenten. Zodat zij van elkaar kunnen leren. De autodidacten leren onze docenten hoe het idioom van hun muziek in elkaar steekt en onze docenten leren de autodidacten om hun kennis te verwoorden. En verder: weg met het leslokaal! Gewoon spelen. Net als met voetbal, je leert van je coach tijdens het spel en dat werkt heel goed.”

Als derde activiteit noemde je onderzoek. Wat doe je dan?

“Wij beschrijven onze ervaringen zodat andere organisaties die hetzelfde willen, niet opnieuw het wiel hoeven uitvinden. Natuurlijk staat of valt alles wat je doet met de inzet van goede mensen, maar je kunt hen wel helpen door de succesfactoren aan te geven. Wij exporteren onze initiatieven ook naar andere steden want hier is landelijk behoefte aan. Onze docententeams coachen dan weer een team elders zodat ook zij een soortgelijke activiteit kunnen opzetten. Soms gaan er ook leerlingen van ons mee.”

Kun je tot slot nog iets zeggen over het ontstaan van het WMDC?

“Het idee is van Huib Schippers. Hij had het plan om een instituut voor muzikanten uit de hele wereld op te zetten. Hij had zelfs al miljoenen subsidie toegezegd gekregen van de Europese Unie om dit in het zuiden van Portugal te realiseren. Toen ik hem bij Codarts ontmoette, vroeg ik hoe het er daarmee stond. Hij vertelde dat het idee was vastgelopen omdat je daar ‘in the middle of nowhere’ met elk keuze die je maakt, in feite voor god speelt. Er is niets, dus wie bepaalt nu wat er gaat komen? Welke stijl wel en welke niet? Waar begin je? Los daarvan ontbrak in dat prachtige gebied elke vorm van culturele infrastructuur. Daarop zei ik: stel dat je dit concept in een stad als Rotterdam zou plaatsen? Hier heb je de infrastructuur, je hebt Dunya, Codarts, een enorm diverse bevolkingsstructuur en toen kwam ook nog eens deze plek vrij. Toen viel alles samen. We stelden een businessplan op en kregen subsidie van de Europese Unie. In ruil daarvoor moesten we hier banen scheppen en dat aantal hebben we dubbel gehaald!”

Hoe kwam je in de hofbogen terecht?

Fonckeltoff: “Vier jaar geleden was ik als componist en sounddesigner toe aan een werkruimte buitenshuis. Tegelijk was er een groep muzikanten die een eigen oefenruimte zocht. Dat waren in eerste instantie Bruno Ferro Xavier da Silva, Martin Ruiten en Arjen van der Straaten die hiertoe vereniging Feed The Whole hadden opgericht. Zij vonden via een makelaar deze ruimte hier onder de bogen. Ik ben daar in meegegaan en heb er een opnamestudio ingericht. Daar hebben we heel veel gedaan, legio cd’s opgenomen. En omdat ik Fender Rhodes (elektrische piano - red.) speel, rolde ik ook in allerlei bandjes die er kwamen repeteren, zoals Firetime, Special Power en The New Earth Group.”

En nu groeien jullie eruit?

“Ja, om echt economisch draagvlak te creëren, is deze ruimte te beperkt. Dat heeft met het kleine oppervlak te maken: er is maar één oefenruimte dus je zit altijd vol. En met praktische zaken, zoals het ontbreken van een toilet. Om dat te melden aan een professionele opdrachtgever is toch een beetje typisch. Dus het is tijd voor een volgende stap.”

Wat wordt dat?

“Ik loop al langer met het plan om mensen die serieus met muziek bezig zijn, te concentreren in een centrum. Een centrum met kwaliteits-oefenruimten en een studio waar kan worden opgenomen. Daarnaast zouden er ook oefenruimten moeten zijn voor mensen die puur uit liefhebberij musiceren. Dat moet er gewoon zijn. Want muziek maken is beter dan oorlog voeren, zeg ik altijd maar. Dat plan hoopte ik in een van de grotere ruimten van de hofbogen te realiseren, en heb dat ook voorgesteld bij Bureau Hofbogen, maar daar heb ik eigenlijk nooit iets op teruggehoord. En toen kwam er een andere plek in beeld.”

Het Chefaro-gebouw.

“Ja, dat is een oude chemische fabriek uit de jaren dertig die door SKAR (Stichting KunstAccommodatie Rotterdam - red.) is aangekocht om muzikanten een verzamel-

gebouw te bieden, zoals je ook de graansilo (Creative Factory - red.) hebt en het 25kV-gebouw, maar dan kleinschaliger. Er komen 22 units die geluidgeïsoleerd worden opgeleverd zodat je er een studio kunt inrichten. Ik heb daar drie studio's aangevraagd en dat is goedgekeurd. Dus het wordt nu allemaal wat officiëler en met wat grotere budgetten. In plaats van een vereniging worden we nu een stichting onder de naam Epic Entrum. En dat wordt niet zomaar een clubje, maar echt iets goeds.”

Wat gaat Epic Entrum doen?

“Muziek die we interessant vinden, verder helpen. Epic Entrum wordt een label én een agentschap zodat we muzikanten alles kunnen bieden om hun een gezicht te geven en naam te maken. Ik vind het belangrijk dat er in de muziekindustrie ook echt ruimte komt voor vernieuwende shit, om het zo te zeggen. Dus voor mensen die vanuit heel oprechte

beweeegredenen muziek maken. Niet om in de Top 40 te staan, maar om een autonoom repertoire te ontwikkelen. En dat doen we door ons te verenigen in een stichting die deze mensen faciliteert met opnameruimten, met een platenlabel, met een ruimte waar je andere muzikanten ontmoet waardoor kruisbestuiving mogelijk wordt en waar ook fotografen en juristen en andere belangrijke functies bij zijn aangesloten. Want in Chefaro komt straks van alles en nog wat: rock, jazz, klassieke muziek, maar ook ballet. Stel dat een band met het Rotterdamse Blazers-ensemble een opname wil maken, dan kan ik in de ene studio de band zetten en in de andere vijftig blazers. Op een gegeven

moment heb je zoveel in huis dat je bijvoorbeeld tegen Watt kunt zeggen: wij kunnen elke week een Rotterdamse avond organiseren met bijzondere bands.”

Ambitie is het probleem niet?

“Zeker niet. Wat ik nu zie, is dat er in Rotterdam heel veel broeit, maar dat het nog niet naar boven komt. Dus het kan niet anders of het is een kwestie van tijd voor het

explodeert. En dat moet ook, want cultuur is het visitekaartje van de stad. Op het gebied van architectuur en de beeldende kunst is de stad dat al, maar dat kan ook voor muziek gaan gelden. Ook omdat het allemaal nog niet gesetteld is. Maar het kan zeker beter en nieuwe initiatieven moeten worden gesteund. Cultuur heeft de neiging buiten eigen context te treden. Als je investeert in muziek, of in cultuur in het algemeen, dan profiteren daar allerlei omliggende gebieden van mee.”

Tot slot, je naam ... Fonckeltoff?

“Nadat ik mijn koelkast had schoongemaakt zei ik tegen mijn toenmalige vriendin: ‘Nou, die ziet er weer fonkeltof uit.’ Toen dacht ik, dat is een mooi woord om wat langer te gebruiken. Dus het is nu mijn alter ego.”

EPIC ENTRUM: MUZIEKLABEL EN AGENTSCHAP IN WORDING

“ER BROEIT HIER ZOVEEL,
HET IS EEN KWESTIE VAN
TIJD VOOR HET EXPLODEERT.”

Voor de zevende themabijeenkomst van Stichting Designplatform Rotterdam schreef stedelijk econoom dr. Erik Braun een essay met de titel: Creatief omgaan met de creatieve economie! Naar aanleiding hiervan praten we met hem over zijn visie op de mogelijkheden en beperkingen die een lokale overheid heeft bij het stimuleren van de creatieve bedrijvigheid.

DE MOGELIJKHEDEN EN BEPERKINGEN VAN EEN STIMULERINGSBELEID

Erik Braun: “Laat ik beginnen met te zeggen dat ik heel positief ben over het feit dat de gemeente het belang van de creatieve economie onderkent. Voorheen kwam deze groep niet voor in het economisch beleid, dus dit is echt winst. En ook wordt het belang van deze ondernemers voor innovatie erkend. Wat overigens niet betekent dat er nu veel geld naar deze sector gaat.”

Kun je de creatieve economie ook zonder bakken geld stimuleren?
“Er zijn zeker mogelijkheden. In mijn essay ga ik in op drie beleidsopties. De eerste betreft de huisvesting van creatieve ondernemers, de tweede is het stimuleren van creatief ondernemerschap en de derde is het stimuleren

van de vraag naar creatieve producten. Laat ik bij de laatste beginnen. De vraag stimuleren kun je maar heel moeilijk doen. Vaak werken de ondernemers landelijk of internationaal, ze zijn niet van de lokale overheid afhankelijk. Daarbij gelden er Europese en lokale aanbestedingsregels die het geven van de voorkeur aan lokale bedrijven vaak onmogelijk maken. Als de RET een reclamecampagne nodig heeft, kiest men het beste bureau, al zit dat in Amsterdam. Wel kan de gemeente succesvolle creatieve sectoren een plaats geven in de citymarketing.”

Kun je het creatief ondernemerschap stimuleren?
“Ja. Als je creatief bent, wil dat nog niet zeggen dat je ook ondernemer bent. Niet door een cursus boekhouden aan te bieden, maar door programma’s aan te bieden die aansluiten op de behoeften van specifieke beroepsgroepen zoals dat in Duitsland en Engeland gebeurt. De Kamer van Koophandel doet al veel, maar ik denk dat er nog zeker wat te winnen valt.”

Dan zijn we bij de eerste: huisvesting.
“Van dit instrument mag je het meeste effect verwachten. Maar het is belangrijk om er bewust van te zijn dat de huisvestingsbehoefte van creatieve ondernemingen zich anders ontwikkelt dan bij andere ondernemingen. Bij de laatste zal een succesvolle ontwikkeling leiden tot verhuizing naar een duurdere locatie en een duurder pand. De markt verwacht dat ook. Je brengt je geld niet naar een financiële dienstverlener in een bedrijfsverzamelgebouw driehoog achter in Spaanse Polder. Maar voor creatieve ondernemers geldt dat veel minder. Zij blijven vaker trouw aan hun ‘slooppand’ en de markt kijkt daar niet raar tegenaan. Dus je zou panden die niet voldoen aan de eisen van de financiële dienstverlener uit dit voorbeeld aan creatieven kunnen geven.”

Zoals is gedaan bij de Creative Factory?
“Ja, het succes daarvan geeft aan hoe groot de behoefte aan lage huurprijzen is. Maar in het verleden zijn voor de creatieve sector veel projecten ontwikkeld die financieel niet bereikbaar waren of op plekken waar men

niet wilde zitten. Ik pleit voor het vaker aanbieden van panden die aan de minimale eisen voldoen. Ga daar vooral niet teveel aan doen en neem genoeg met minder return on investment want anders worden ze weer te duur. Het 25kV-gebouw bijvoorbeeld, is niet goedkoop. The Creative Cube in het TPG-pand aan de Delftsestraat is een mooi voorbeeld van hoe het met beperkte middelen kan. De huurders hebben er voor een aantal jaar een prima plek en de eigenaar verdient er toch nog wat aan.”

Is Rotterdam een creatieve stad of willen we dat zijn? Net als zo’n beetje alle grote steden sinds Richard Florida’s boek The Rise of The Creative Class.
“Amsterdam staat op nummer één, daar is de bijdrage aan het bruto binnenlands product zichtbaar gemaakt. Rotterdam en Eindhoven hebben substantie en potentie zo blijkt uit onderzoeken. Maar we hebben geen helder inzicht in de omvang van de creatieve sector. Ik zou die graag in kaart brengen. Het is belangrijk de invloed op de stedelijke economie, op basis van gedegen onderzoek, vast te stellen.”

Draagt een goed aanbod van kunst en cultuur bij aan de economie?
“Ja. In de Verenigde Staten hebben diverse economen aangetoond dat er een relatie bestaat tussen economische groei en de culturele voorzieningen. Maar het is niet bekend wie wat veroorzaakt. Komen bedrijven naar de stad vanwege de culturele voorzieningen en groeit daardoor de economie? Of groeit de economie waardoor er geld is voor culturele voorzieningen? Dat is niet vastgesteld. Maar de relatie is er. En Rotterdam heeft een goede humuslaag van kunst en cultuur.”

Dr. Erik Braun is stedelijk econoom en werkzaam als universitair docent bij de Erasmus School of Economics. Zijn specialismen zijn citymarketing, sporteconomie en creatieve economie. Hij wordt door veel Europese steden uitgenodigd als citymarketingexpert. In 2008 promoveerde hij op het proefschrift City Marketing - Towards an Integrated Approach.

In Blijdorp, tussen de Walenburgerweg en de Schepenstraat staat het in 1934 gebouwde kantoor van de Raad van Arbeid. Onder de naam Freewheelers bood Woningbouwcorporatie Vestia de onderste laag aan als woon- en werkruimtes voor startende creatieve ondernemers. Zoals Emma van der Klooster en Chantal Klaver. Zij begonnen hier ieder een eigen bedrijf en werken nu aan de start van een gezamenlijk nieuw bedrijf.

FREEWHEELERS: WONEN, WERKEN EN SAMENWERKEN VANUIT ÉÉN PAND

Wat is het concept van Freewheelers?

“De onderste laag van dit pand is bestemd voor vijftien creatieve ondernemers tot een jaar of dertig oud, die elkaar kunnen versterken. Om die reden moeten ze op verschillende vakgebieden actief zijn. Zij kunnen hier wonen en werken tegen lage kosten omdat het bedrijfsoppervlak voor de prijs van woonoppervlak wordt verhuurd.”

Je komt hier niet zomaar in?

“Nee, om een plek te krijgen moest je echt solliciteren. Freehouse heeft dit ontwikkeld in opdracht van Vestia en bij hen moest je op gesprek komen en ook je cv en je werk of website laten zien. Op basis daarvan kreeg je dan goedkeuring en per 1 juli 2008 kon je er dan in. Ik heb begrepen dat Freehouse er nu tussenuit is en dat wij mogen bepalen wie er in komt als iemand weg zou gaan.”

Iedereen binnen Freewheelers woont en werkt hier?

“Ja, er zijn vijftien woningen en er zitten hier dus ook vijftien bedrijfjes. Op sommige plekken wonen of werken twee mensen. Maar het is niet zo dat er mensen zijn die hier alleen komen om te werken en 's avonds weer weggaan. Misschien een enkele stagiair. Het draait hier echt om een combinatie van wonen en werken. Al werken wij ook wel op locatie: in the Hub, bij Mindz of in de CabFab.”

En wat voor bedrijfjes zitten hier?

“Er zijn mensen die zich bezig houden met film, fotografie, DJ-en, VJ-en, dans, evenementenorganisatie, jongerenactiviteiten, er is een fietsenmaker en er zijn technisch ontwerpers. Je komt elkaar heel makkelijk tegen vanwege de brede gangen met

zitbanken. En omdat je elkaar op vriend-schappelijk en zakelijk vlak ontmoet, ontstaan er snel allerlei samenwerkingsverbanden. We ontmoeten ook jongeren die hier wonen, die niet bij de Freewheelers horen, en ook daar komen samenwerkingen uit voort.”

Wie zitten er dan nog meer in dit gebouw?

“Hierboven zitten starters op de woonmarkt die op hun levenswijze zijn geselecteerd. Zij moesten een test doen en de meer sociale jongeren mochten hier in. Daarboven zitten Zadkine jongeren. Dat zijn vaak drop-outs die hier mogen wonen in combinatie met een schoolcontract of werkcontract. Zij worden begeleid door een coach die hen helpt bij het vinden van hun draai in het maatschappelijk leven.”

“OMDAT JE ELKAAR HIER
PRIVÉ EN ZAKELIJK ONTMOET,
ONTSTAAN ER SNEL
SAMENWERKINGSVERBANDEN.”

Over jullie. Wat deden jullie en wat gaan jullie doen?

Emma: “Ik ben in te huren voor projectondersteuning bij het organiseren en uitvoeren van evenementen. Dat doe ik onder de naam Cum Suis. En vanuit dit werk kwam ik in contact met Chantal.”
Chantal: “Ik werk onder de naam 3SSB aan organisatie- en talentontwikkeling. Dat komt erop neer dat ik medewerkers binnen bedrijven wil helpen om hun dromen te laten

uitkomen. Ik heb leuke opdrachten gehad van grote klanten als Binnenlandse Zaken, het NIFV en andere opleidingsinstituten, maar ik ontdekte ook snel de beperkingen die je hebt binnen een bestaande organisatie. Wat ik wil, is het bieden van ontplooiingsmogelijkheden. En dat gaan wij nu samen doen door het opzetten van een eigen academie voor creatief ondernemerschap.”

Jullie beginnen je eigen opleidingsinstituut?

“Ja. En daarbij richten we ons vooral op jongeren. Zij willen dingen ondernemen, dus we relateren alles aan de praktijk. Straks hebben we een pakket met elf thema's dat we aan scholen en bedrijven gaan aanbieden. Maar jongeren kunnen ook direct bij ons komen voor een programma. Dan moeten ze dat zelf betalen, maar als ze heel gemotiveerd zijn, dan geven wij ze een beurs waarmee ze een aantal dingen gratis bij ons mogen doen. We gaan dit doen onder de naam HANQ. Gewoon 'Henk' was niet meer beschikbaar dus het werd HANQ, wat staat voor 'the Holland Academy for New Qualities'.”

En jullie bedenken de aangeboden inhoud zelf?

“Ja. Maar we hebben ons wel laten inspireren door Kaos Pilots, alleen duurt die opleiding meteen drie jaar en wij denken dat je ook in een week al veel kunt leren. Alles wat we bedenken, testen we eerst zelf. Morgen gaan we elf dagen op vakantie voor 0 euro. En daar zit af en toe ook een competitie-element in. Na de zomer gaan we dit aanbieden aan scholen als leerervaring voor zestienjarigen. Maar dan doen we het korter.”

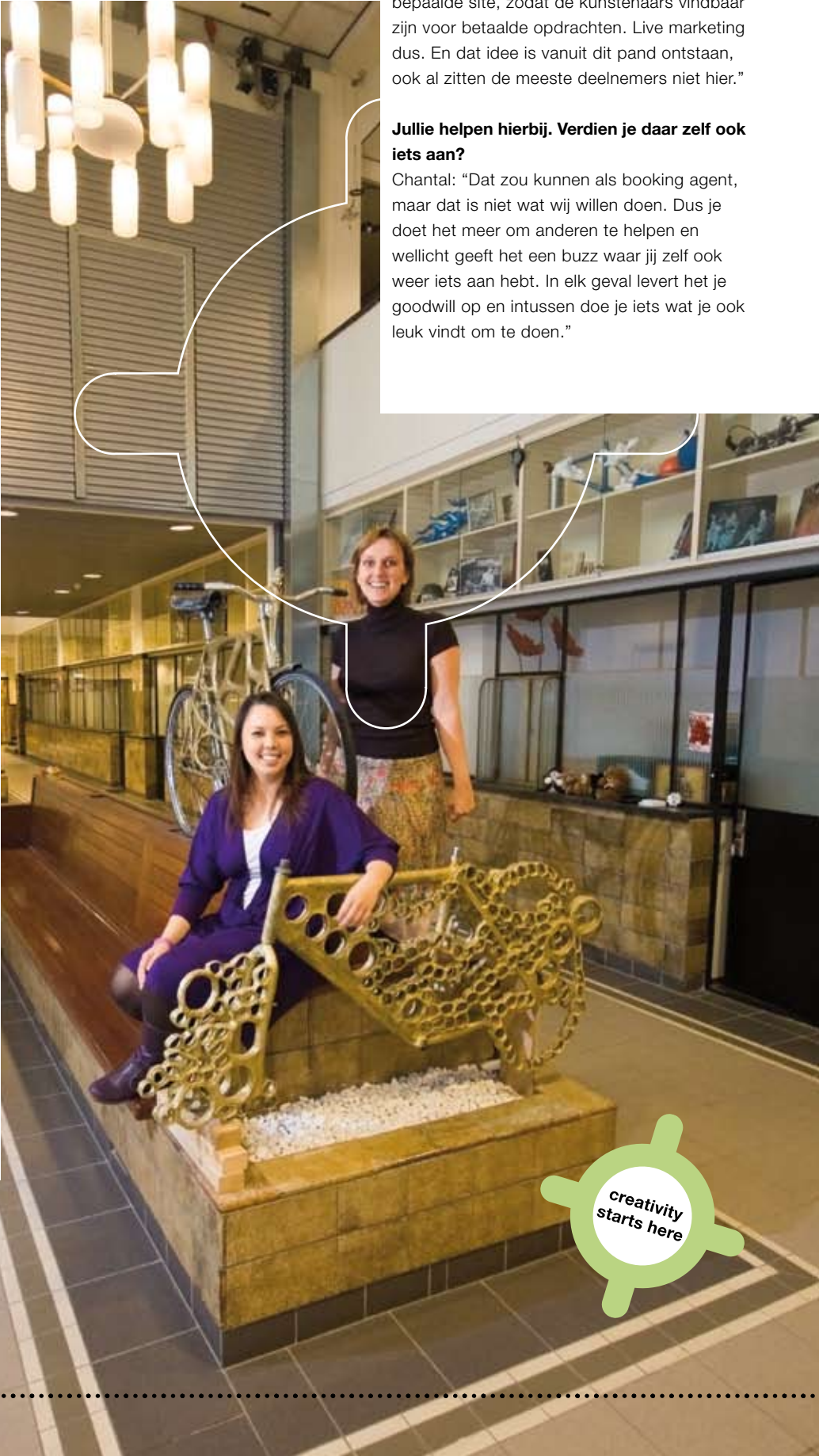
Jullie zijn met z'n tweeën dus al een voorbeeld van samenwerking binnen Freewheelers. Zijn er ook andere voorbeelden?

Chantal: “Wij houden tweewekelijks een vergadering en daar worden ideeën gelanceerd en bij genoeg animo gaan we ermee aan de slag. Daar is Action Painting uit ontstaan. Je bent daarin 'live' bezig met digitale fotografie, schilderen en digitale bewerking en het resultaat wordt direct geprojecteerd op een wand. Dat wordt nu aangeboden aan discotheken en balletvoorstellingen, maar ook aan bedrijven als teambuildingactiviteit.”

Emma: “Een ander voorbeeld is G-Attack. Dat is een guerrillaplatform voor kunstenaars dat hen helpt zichzelf te promoten. Dat gebeurt door optredens van tien minuten op een plek in de stad. Met alle disciplines door elkaar: graffiti, dans, spoken words, rap ... Meteen daarna verdwijnt men weer, met achterlating van een verwijzing naar een bepaalde site, zodat de kunstenaars vindbaar zijn voor betaalde opdrachten. Live marketing dus. En dat idee is vanuit dit pand ontstaan, ook al zitten de meeste deelnemers niet hier.”

Jullie helpen hierbij. Verdien je daar zelf ook iets aan?

Chantal: “Dat zou kunnen als booking agent, maar dat is niet wat wij willen doen. Dus je doet het meer om anderen te helpen en wellicht geeft het een buzz waar jij zelf ook weer iets aan hebt. In elk geval levert het je goodwill op en intussen doe je iets wat je ook leuk vindt om te doen.”

De Machinist, baken voor creatief ondernemen?

Ton, waar zitten we? Strandzand, stoelen en parasols op Coolhaveneiland?

“Dit is strandpark Coolhaven: een initiatief van lokale creatievelingen die graag meer activiteiten willen op het eiland en het jammer vinden dat het strand aan de Maas niet doorging deze zomer. Het komt voort uit de aanloop naar De Machinist waarbij allerlei mensen en partijen met elkaar in contact zijn gekomen.”

Kun je kort schetsen hoe het idee voor De Machinist tot stand is gekomen?

“Deelgemeente Delfshaven, OBR, Stadswonen en Woonbron werken sinds 2004 samen in de vorm van stuurgroep CHE om het Coolhaveneiland (CHE) te ontwikkelen tot een plek waar je prettig kunt wonen en werken. Dit gebouw kan hierin een belangrijke rol spelen. Als corporatie bedachten we dat we meer zouden moeten doen dan bedrijfsruimten verhuren. Met steun van de stuurgroep en de EU konden we dit gebouw verwerven, ontwikkelen en verbouwen tot een icoon voor het gebied en een baken voor creatief ondernemend Rotterdam.”

Icoon. Baken. Toe maar.

Heleen Röling: “Ja, wij zijn ervan overtuigd dat De Machinist dat kan zijn. Vanwege de aantrekkingskracht van het pand zelf, de plek, en vanwege de vele functies die het gaat vervullen. Allereerst moet De Machinist zichzelf staande houden door verhuur van bedrijfsruimten, door horeca en door zalenverhuur. Maar het gebouw gaat ook een wijkfunctie vervullen, bijvoorbeeld door het Grand Café, het kinderdagverblijf, naschoolse opvang of je werkplek. Ten derde gaat De Machinist een functie voor Rotterdam vervullen als bedrijfsverzamelgebouw voor creatieve ondernemers én als ontmoetingsplek voor deze sector.”

Wat maakt De Machinist anders dan een bedrijfsverzamelgebouw voor creatieve ondernemingen?

Ton de Vent: “De Machinist is meer. Ondernemers die van negen tot vijf werken, achter

De voormalige Machinistenschool in Rotterdam-Delfshaven, wil ‘the place to be’ worden voor cultureel-creatief-zakelijk Rotterdam. Het markante bakstenen gebouw uit de jaren vijftig krijgt indeelbare werkplekken, een grand café, een sociëteit, een kinderdagverblijf en een podium voor debat, expositie, muziek en theater. Eigenaar Woonbron tekende samen met Kristal projectontwikkeling voor de conceptontwikkeling en renovatie. Projectleider Ton de Vent vertegenwoordigt de eerste partij, communicatiedeskundige Heleen Röling de tweede.

gesloten deuren, zijn hier aan het verkeerde adres. We richten ons op startende en gerenommeerde ondernemers met uiteenlopende achtergronden. Je moet onderdeel willen zijn van de formule van De Machinist, willen samenwerken en organiseren waardoor je bijdraagt aan het geheel. Ook willen we efficiënt met de beschikbare ruimte omgaan. Daarom zijn er naast flexibele werkplekken ook flexibele vergaderruimten voor 150 man en voor 10 man. Een eigen vergaderruimte is dan niet meer nodig. Verder komen er zitjes in de brede gangen waar je kunt overleggen en deel je een aantal voorzieningen samen.”

Hanteert De Machinist huurvoorwaarden die passen bij de doelgroep?

Ton de Vent: “Ondernemers neigen enkel af te gaan op een kale vierkantemeterprijs. Voor De Machinist betaal je een all-in huurprijs waar je heel veel voor krijgt. Daarbij hanteert De Machinist een heel korte opzegtermijn (per maand!) wat zeker voor starters vaak een belangrijk (financieel) argument is.”

Richt De Machinist zich op een bepaalde groep creatieven zoals starters of mediamensen?

Heleen Röling: “Nee, op groen en rijp door elkaar, met veel mogelijkheden voor startende ondernemers. De rode draad is de mate waarin men onderling relaties wil leggen en ook anderen naar De Machinist wil trekken. Dit is een plek voor ondernemers, die komen om te delen en te groeien.”
Ton de Vent: “Om het concept te borgen hebben we een maximale korrelgrootte ingebouwd: een bedrijf mag in principe niet meer ruimte nodig hebben dan één klaslokaal. Een ruimte delen met andere bedrijven kan ook. Een uitzondering is denkbaar voor bedrijven van naam en faam die het concept van De Machinist onderstrepen.”

Nu zijn creatieven per definitie heel autonome mensen. Ben je niet bang dat dit concept eisen stelt en zaken regelt, die hen afschrikt?

Heleen Röling: “De formule garandeert dat de ondernemer maximaal autonoom is en zich kan ontplooiën op het gebied waar hij goed in is, in een inspirerende omgeving. Het selectie criterium is de kernwaarde van wederkerigheid en betrokkenheid. Dat we het ondernemen vervolgens functioneel ondersteunen is een gegeven van de formule. Dat zal bepaalde mensen misschien afstoten maar anderen weer aantrekken.”

Wat gaat de wijk ervan merken?

Heleen Röling: “Naast de ondernemers die zich gaan vestigen, levert De Machinist ook werkgelegenheid voor de wijk. Om de voorzieningen voor kinderopvang, horeca en zalenverhuur te runnen zijn vijftig arbeidsplaatsen nodig. De Machinist gaat die in eerste instantie werven in de buurt. Door contacten te leggen met de basisschool, want daar vind je de ouders die hier wonen, via de deelgemeente, het ABCD-project en SoZaWe. Ook dat hoort bij wat wij bedoelen met wederkerigheid.”

CLFN

INSPR

is een uitgave van de gemeente Rotterdam, Ontwikkelingsbedrijf.

Het programma Creatieve Economie is tot stand gekomen door de gemeente Rotterdam in samenwerking met de onderwijsinstellingen en de Rotterdamse creatieve sector.

Wil je meer weten over de mogelijkheden om te ondernemen in Rotterdam, bedrijfshuisvesting of advies over vergunningen en subsidies? Neem dan contact op met de Ondernemersbalie van het Ontwikkelingsbedrijf. Bel 010-4027500 of stuur een e-mail naar creatieveconomie@obr.rotterdam.nl. De Ondernemersbalie is gevestigd in de hal van de Kamer van Koophandel Rotterdam, Blaak 40 in Rotterdam en is geopend van maandag t/m vrijdag van 8.30 tot 17.00 uur.

Eindredactie

Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam
Bouwmeester van Leeuwen

Redactie

Paolo Bouman

Concept & Ontwerp

Bouwmeester van Leeuwen

Drukkerij

Veenman Drukkers

Fotografie

Paolo Bouman
Claire Droppert (cover, voorwoord, pagnr. 28, pagnr. 37, pagnr. 39, pagnr. 44 Leuvehaven, colofon)
Jeroen Musch (pagnr. 7)
Matthijs Borghgraef
(artikel: 'RDM Campus', pagnr. 9, 10, 11)
Vincent Kneefel
(artikel: 'Winnaar Create Your World')
Marc Heeman
(pagnr. 44 stadhuisplein en zomercarnaval)
Esther Kokmeijer (pagnr. 44 Watt EK)

September 2009

WWW.CREATIVITYSTARTSHERE.NL

Wij bedanken iedereen die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van dit magazine.

www.afr.com
www.airfoundation.nl
www.bouwmeestervanleeuwen.nl
www.burofris.nl
www.codeglue.nl
www.demachinist.nl
www.eur.nl
www.fonckeltoff.nl
www.free-gaming.nl
www.freewheelers.nl
www.iabr.nl
www.kristal.org
www.mangrove.nl
www.mbarch.nl
www.menatwork.tv
www.monodomo.com
www.numoonlab.com
www.obr.rotterdam.nl
www.openatelierroutecharlois.nl
www.proskope.com
www.rdmcampus.nl
www.rmc.rotterdam.nl
www.rolf.fr
www.schiecentrale.nl
www.tgs.eu
www.urbancountryclub.nl
www.urbietorbi.nl
www.vanderkloostercs.com
www.vestia.nl
www.vincentkneefel.nl
www.woonbron.nl
www.wandschappen.nl
www.wmdc.nl
www.your09.nl